

natečaj 2022/2023

VZGOJA ZA MIR

Natečaj Evropa v šoli

Zamisel o združenji Evropi, Evropi miru in blaginje, je nastala med drugim tudi zato, da ne bi nikoli več prišlo do strahotnih dogodkov, ki smo jim bili priča v zgodovini. Le če si bomo posamezniki, narodi in države prizadevali ohraniti mir, povečati blaginjo, krepiti medsebojno solidarnost in sožitje ter razvijati demokratično ureditev s spoštovanjem človekovih pravic vsakogar, bomo presegli stoletne konflikte in sprejeli izzive prihodnosti. Razvoj naše celine je odvisen predvsem od nas, prebivalcev Evrope, zlasti od mladih.

Temeljni cilji natečaja so prispevati k ustvarjalnemu soočenju z družbenimi problemi, s katerimi se spopadamo doma, v Evropi in svetu, ter krepitev medsebojnega razumevanja, strpnosti in solidarnosti. S pridobivanjem novih znanj in vedenj ter spodbujanjem kritičnega odnosa do dogajanj v ožjem in širšem okolju si želimo v okviru natečaja prispevati k razvijanju ustvarjalnosti, zmožnosti samostojnega, kritičnega mišljenja in presojanja mladih. Poleg tega je cilj natečaja tudi spodbujanje doživljanja in izražanja na različnih področjih umetnostnih zvrsti - na literarnem, likovnem, fotografskem in video področju, mladi pa lahko ustvarijo tudi svojo spletno stran. V šolskem letu 2022/2023 prvič uvajamo ustvarjalno kategorijo – za mlade, ki razmišljajo izven okvirjev. Prvič pa bomo k sodelovanju v likovnem natečaju povabili tudi vrtce.

Poleg vsebinskega učenja in ustvarjanja natečaj prispeva tudi k uresničevanju ciljev izobraževanja. Zakonske podlage nas namreč vodijo, da je treba vzgajati in izobraževati v skladu s trajnostnim razvojem in širiti zavest odgovornosti za naravno okolje. Dejavno vključevanje v demokratično družbo vključuje odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, do drugih ljudi in kultur ter naravnega in družbenega okolja.

Natečaj poteka na treh ravneh. Učenci in dijaki najprej ustvarjajo na šolski ravni, kjer mentorji izberejo izdelke in jih pošljejo ocenjevalnim komisijam na regijskih ravneh. Te izberejo najboljša dela s posameznega področja in jih posredujejo na nacionalno raven. Strokovna nacionalna ocenjevalna komisija nagradi prva tri dela posameznega natečajnega področja vsake starostne skupine.

Natečaj Evropa v šoli se zaključi z nacionalnim dogodkom, ki navadno poteka v tednu, ko praznujemo dan Evrope (9. maj). Mladim nagrajencem natečaja podelimo nagrade in priznanja.

Natečaj Evropa v šoli poteka pod okriljem Zveze prijateljev mladine Slovenije (ZPMS). Temo natečaja vsako leto izbere Nacionalni odbor natečaja Evropa v šoli pri ZPMS, ki vsebinsko naravnost in slogan navadno prilagodi temi evropskega leta ali ciljem trajnostnega razvoja.

VZGOJA ZA MIR

*Plenjenje, pobijanje in ropanje lažno imenujejo nadoblast,
in kadar povzročijo opustošenje, to imenujejo mir. - Tacit*

1. Uvod

Živimo v času, ko po svetu poteka največ oboroženih spopadov po letu 1945. V letu 2020 je v državah, ki so jih prizadeli nasilni konflikti in vojne, živel približno dve milijardi ljudi. Posledično se povečujejo tudi prisilne razselitve ljudi. Pregnanih s svojih domov je tako že rekordnih 100 milijonov. Človeško trpljenje in škoda naravi (živali, onesnaženje okolja) sta neizmerna. Vojne uničujejo družbeno tkivo, ki nas drži skupaj, posledice pa občutijo še številne prihodnje generacije. Po dveh desetletjih se vojna ponovno odvija na ozemlju Evrope, kar je za Evropejce še posebej pretresljivo. Toda številne evropske države so posredno in neposredno udeležene v oboroženih spopadih po svetu. Sedem evropskih držav izvozi malo manj kot polovico svetovnega orožja, med njimi so največje proizvajalke Rusija, Francija in Nemčija. V zadnjih sedmih letih pa se Evropa sooča tudi z neposrednimi posledicami vojn in konfliktov, s prihodom številnih razseljenih in pregnanih ljudi z Bližnjega vzhoda, Afrike in južne Azije, ki bežijo z opustošenih območij ali pa imajo dovolj neprestanih oboroženih konfliktov, nasilja, pomanjkanja in brezperspektivnosti in si želijo miru in varnosti.

Na drugi strani so vojne zgodbe v filmih, računalniških igriceh in knjigah pogosto predstavljene kot velike pustolovščine, v katerih so junaki bojevniki, vojne pa se odvijajo zaradi slave. Fantje z udeležbo v oboroženem spopadu "postanejo moški". Sovražnika je enostavno opredeliti, vojaki pa se domov vrnejo kot junaki. Vojna je tako predstavljena kot nekaj običajnega, oborožen spopad pa kot nekaj plemenitega. Tudi zgodovino pisje je polno kraljev, vladarjev, papežev in aristokratov ter njihovih vojn, medtem ko je življenje in delo slehernikov pogosto zapostavljeno. Čeprav se vojno po Hobbesovo razume kot stanje, ki je del človeštva že od vekomaj, kot "naravno stanje", arheološke ter zgodovinske raziskave temu ne pritrjujejo. Nasprotno, velik del človeških skupnosti v zgodovini je živel brez totalnih uničujočih spopadov. Spori med različnimi skupnostmi so se reševali s pogajanjem, precej razširjene pa so bile tudi ritualne oblike bojevanja med posamezniki, ki so bolj spominjale na ples kot na bitko. Vojne so se pogosto odvijale med pripadniki bojevnih slojev in niso vključevale pobijanja in razseljevanja civilnega prebivalstva ter uničevanja vasi, mest, poljščin, živine in nevojaške infrastrukture.

A slavljenje vojn skozi zgodovino pisje, poezijo in epiko nam je v preteklih tisočletjih vsadilo idejo vojne kot nečesa neizbežnega, normalnega, pogosto celo zaželenega. Vojna je polje, na katerem dosežemo večno slavo, sklenemo najgloblja prijateljstva z drugimi moškimi ter kjer izpolnimo herojske prerokbe. Na žalost je realnost precej daleč od tega. Stalnica vojaških spopadov v evropskem kontekstu je, da najbolj prizadenejo najrevnejše in najranljivejše, premožni pa v vojni bogatijo. Povzročajo neizmerno uničenje tako ljudi in njihovih življenjskih razmer, kot tudi planeta. Razvoj vojaške tehnologije je svet v 20. stoletju pripeljal celo tako daleč, da sta imeli dve vojaški velesili – Združene države Amerike in Sovjetska zveza – tako močno orožje, da bi lahko nekajkratno uničili celoten svet (vzajemna zagotovitev uničenja).

Vojna je zelo kompleksna tema, h kateri lahko pristopimo prek mnogih vidikov obravnave. V tem besedilu bomo odprli le nekatere od njih ter se osredotočili predvsem na njene posledice.

2. O vojni

Vojna je, ko se organizirane skupine ljudi odločijo spopasti med sabo z orožjem za dosego interesov, ki so razumljeni kot širši interesi skupnosti.

Obstajajo različni tipi vojne.

Državlјanska vojna je vojna med organiziranimi skupinami znotraj ene države, izmed katerih je po navadi ena stran vladna stran. Cilj je lahko prevzeti nadzor nad državo ali delom državnega ozemlja, doseči neodvisnost regije ali spremeniti državno politiko.

Danes se pogosto govori o tako imenovani *proxy vojni*, to je vojna velesil, ki na tujem ozemlju za doseganje svojih interesov urijo, financirajo in oborožujejo različne vojske, milice ali oborožene skupine in s tem povzročajo nestabilnost. Nedavni primer tega je vojna v Siriji, v kateri so ZDA, evropske države in Savdska Arabija podpirale islamistične sile, Rusija in Iran pa Asadovo vlado. Na sirske ozemlju je bilo fizično prisotnih malo vojakov omenjenih držav, a so te s svojo podporo ključno prispevale k moči ene ali druge strani.

Ob ruski invaziji na Ukrajino se je po skoraj treh desetletjih svet ponovno znašel na pragu *jedrske vojne*. To ime označuje vojaške spopade z uporabo jedrskega orožja. Za razliko od t. i. konvencionalnega orožja je jedrsko mnogo bolj uničujoče, škoda ob njegovi uporabi pa ni okoljsko in časovno zamejena. V zgodovini je bilo jedrsko orožje v vojni uporabljeno dvakrat, obakrat so ga nad japonsko civilno prebivalstvo odvrgele Združene države Amerike, da bi zaključile drugo svetovno vojno. Toda od prvega jedrskega poskusa 16. julija 1945 je vsaj osem držav izvedlo več kot 2000 jedrskih poskusov na več deset testnih lokacijah, med drugim na atolih v Tihem oceanu, v Nevadi in v Alžiriji.

Razredna vojna ali razredni boj je oznaka za konflikt med razredom vladajočih in razredi zatiranih. Ta ni nujno razumljena kot neposredni oboroženi spopad. V 19. stoletju sta koncept kot središčno točko svoje politične teorije uporabljala Marx in Bakunin ter drugi sorodni avtorji, a razredni konflikt je objektivno dejstvo v vseh razslojenih družbah. Platon v Državi položi Sokratu v usta sledeče besede: "Najsi bo karkoli, ... [v polisu] sta dva (polisa), ki sta med seboj sovražna, polis revežev in polis bogatašev". Tekom zgodovine se nasprotujoči si razredi pojavljajo pod različnimi imeni: oligarhi proti slehernikom, patriciji proti plebejcem, fevdalci proti tlačanom, kapitalisti proti delavcem in kmetom, ... Če zatirani razred uspe s prevzemom oblasti in spremembo družbenega reda, to imenujemo revolucija.

3. Vojna je prepovedana

Vojna kot sredstvo politike je bila z mednarodnim pravom v celoti prepovedana leta 1928 s Pariškim paktom o odpovedi vojni (Briand-Kelloggovim paktom). V tej pogodbi so države izjavile, da obsojajo vojno kot sredstvo reševanja sporov in se ji v svojih medsebojnih odnosih odpovedujejo kot instrumentu državne politike. Kljub temu so države zgolj desetletje kasneje svet potisnile v drugo svetovno vojno, najsmrtonosnejši vojaški spopad v zgodovini. V drugi svetovni vojni (1939-1945) je po ocenah umrlo skupno med 35 in 60 milijonov ljudi, vendar zanesljive številke ni mogoče določiti. Relativno gledano je do največjih

človeških izgub prišlo v Vzhodni Evropi, kjer je Poljska izgubila okrog 20 odstotkov svojega predvojnega prebivalstva, Jugoslavija in Sovjetska zveza pa vsaka približno 10 odstotkov. Ogromno ljudi je umrlo zaradi bolezni in lakote.

Po drugi svetovni vojni so države ustanovile Organizacijo združenih narodov in v njeni Ustanovni listini zapisale, da bodo **mednarodne spore reševale mirno, brez ogrožanja mednarodnega miru, varnosti in pravičnosti**. Pa tudi, da se bodo v mednarodnih odnosih vzdržale groženj s silo ali uporabe sile zoper ozemeljsko celovitost ali politično neodvisnost katerekoli države ali drugega tovrstnega ravnanja, ki ni skladno s cilji Združenih narodov. **Uporaba sile (razen v samoobrambi) je tako v sistemu Združenih narodov prepovedana**. OZN pa naj bi delovala preventivno, z urejanjem ekonomskih in socialnih vprašanj ter po poteh preventivne diplomacije. 75 let delovanja ZN kaže, da so bili ti cilji le delno uresničeni. Neposrednega in svetovnega spopada med velesilami ni bilo, sistem ohranjanja "kolektivne varnosti" pa ni odpravil lokalnih vojn – pravzaprav je teh več kot v preteklosti, z modernim orožjem pa so tudi veliko bolj uničujoče. Kot že zgoraj pojasnjeno, so pogosto prizorišče posrednega spopadanja med velikimi silami.

Kot kaznovalno sredstvo za mirno reševanje sporov se uporabljajo ekonomske sankcije, katerih premisa je z mirnimi sredstvi (ekonomsko blokado) doseči spremembo politik. Vendar pa zgodovina kaže, da ekonomske sankcije, ki naj bi z osamitvijo države, povzročitvijo pomanjkanja in nevšečnosti za prebivalstvo pripeljale do spremembe državne oblasti in politike, svojega cilja pogosto ne dosežejo, povzročijo pa veliko trpljenje civilnega prebivalstva (primer: Irak), zato se v zadnjem času uporabljajo ciljno usmerjene sankcije.

V sistemu zagotavljanja kolektivnega miru pa je precej zapostavljena tematika reguliranja oboroževanja in morebitne razorožitve. Na tem področju je največje premike dosegla Generalna skupščina Združenih narodov, ki združuje vseh 193 članic ZN. Kot splošni cilj je postavila cilj "splošne in popolne razorožitve pod učinkovitim mednarodnim nadzorom". Razorožitvene dejavnosti se nanašajo na konvencionalna orožja in na orožja za množično uničevanje: jedrska, kemična in biološka orožja.

Ob robu vojn v preteklih stoletjih se je izoblikovalo mednarodno humanitarno pravo, ki skuša omiliti posledice vojn. Mednarodno humanitarno pravo omejuje vojskujoči se strani v spopadu pri uporabi sredstev in metod vojskovanja. Vsebuje splošna pravila vojskovanja, pravila za vojskovanje na kopnem, v zraku in na morju ter pravice in dolžnosti nevtralnih držav. Uveljavlja se na različne načine, eno izmed njih je tudi mednarodno kazensko pravo. Namreč, določene kršitve pravil v vojni in posebej hudi primeri nasilja so bili določeni kot mednarodna hudodelstva (genocid, agresija, vojna hudodelstva, hudodelstva zoper človečnost). Vendar pa je v praksi pregon teh grozodejstev precej neuspešen. Nekatere svetovne velesile, odgovorne za vzpostavitev in vzdrževanje mednarodnega reda, in sicer ZDA, Rusija in Kitajska, niso pogodbenice Mednarodnega kazenskega sodišča, slednje pa se sooča s pogostimi kritikami evrocentričnosti, rasizma, neučinkovitosti ipd.

4. Osredotočimo se na vojne žrtve

Če drži, da zgodovino pišejo zmagovalci, potem verjetno velja, da o žrtvah vojne vemo zelo malo. Ko se učimo ali beremo o vojnah, v veliki večini poslušamo zgodbe vojakov, pa čeprav vojna prizadene celotno prebivalstvo.

Napadi na civilno prebivalstvo

Ob koncu 19. stoletja so začeli vojaški poveljniki kot legitimne tarče napadov izbirati civilne žrtve. Vasi, mesta in celotne regije so se brisale z zemljevidov sveta zavoljo etničnega čiščenja ozemelj, katerih nadzor je bil predmet spora. Z nastankom nacionalnih držav, ki so se rojevale na pogoriščih velikih imperijev, je namreč etnična homogenost prebivalstva postala temeljna ideja novih držav, cilj vojne pa tako ni bil več le vojaško zavzeti določeno ozemlje, temveč ga naseliti s "pravim" prebivalstvom. Med prvo svetovno vojno so italijanske sile močno bombardirale Gorico, iz katere so posledično evakuirali večino prebivalstva. Po vojni so italijanske oblasti prazno mesto naselile z italijansko govorečim prebivalstvom, ostanke Slovencev pa so prisilno poitalijančevali. Razseljevanje je tako postalo ne le sredstvo, temveč sam cilj vojnega spopada, pri čemer vloga vojakov ni več napadanje nasprotne vojske, ampak napadanje civilistov. Množične migracije in demografske spremembe so elementarni del vsakega oboroženega konflikta, ne le njegova posledica.

Tudi sicer so civilisti pogosto razumljeni kot upravičene tarče. Med drugo svetovno vojno, ko se je širom sveta najbolj razplamtelo totalno uničevanje vsega sovražnega, je bilo trpljenje civilnega prebivalstva neizmerno. Na Slovenskem so Italijani in Nemci skupaj z domačimi izdajalci požigali vasi, pobijali talce ter celotne družine pošiljali v internacijo v koncentracijska taborišča, zavezniške sile pa so se v letalskih napadih posluževale taktike uničevanja mest s t. i. tepih-bombardiranjem, s katerim so zažigali celotna mesta s stanovanjskimi četrtmi na čelu (Tokio, Köln, Dresden, ...). Eno od prvih tovrstnih bombardiranj je med špansko državljansko vojno ovekovečil slikar Pablo Picasso s sliko Guernica.

Pablo Picasso, Guernica (1937)

Kot posebno hud način poniževanja in razčlovečenja se predvsem zoper ženske v oboroženih spopadih uporablja posilstvo. Za civilno prebivalstvo ima prav tako hude posledice kot orožje. Sproži beg prebivalstva, razseljevanje; nekatere posiljene ženske ne bodo mogle imeti več otrok. Med štiriletnimi vojaškimi spopadi so v Bosni posilili med 20.000 in 50.000 žensk in neznano število moških. Od konca vojne je minilo že petindvajset let, ne da bi ustrezno kaznovali večino storilcev teh zločinov. Breme zločina se pogosto prevali na žrtev. Kot opozarjajo mnoge avtorice, je posilstvo danes "najcenejše orožje" v vojnah in se množično uporablja v skorajda vseh svetovnih konfliktih.

V 19. stoletju se je v vojnah pojavilo tudi množično zapiranje civilistov v koncentracijska taborišča (internacija). Ta izraz so za masovno zapiranje brez obtožnice in brez namena obtožbe prvič uporabili med desetletno špansko-kubansko vojno, v kateri so Španci zapirali Kubance v času boja za neodvisnost. Kasneje se je zapiranje "sovražnih" civilistov razširilo povsod po svetu, najbolj znani primeri so italijanska in nemška taborišča med drugo svetovno vojno, sovjetski sistem gulagov, zapor v Guantanamu. Nediskriminatorno zapiranje ljudi je v prvi vrsti namenjeno njihovi pasivizaciji in ustrahovanju, pa tudi nadzoru nad njimi. Ker gre pri internaciji za zapiranje širokih ljudskih množic, so žrtve pogosto tudi otroci, bolniki, starejši in druge skupine, na katere bivanje v tovrstnih razmerah vpliva še toliko slabše.¹ V svoji skrajni obliki koncentracijska taborišča postanejo uničevalna taborišča, kot v primeru nekaterih nemških taborišč v času druge svetovne vojne, kjer je bilo pobitih 2,7 milijonov ljudi, večinoma Judov.

Ker se v času vojne vse gospodarstvo podredi vojni industriji, je pogosto tudi pomanjkanje osnovnih potrebščin za življenje, vključno s hrano. Če je preskrba s hrano motena do te mere, da ne zadošča priporočenim dnevnim vnosom hranil na prebivalca, govorimo o lakoti. Lakoto lahko povzroči več dejavnikov, od prenaseljenosti področja, ekonomske podrazvitosti, naravnih ujm (suše, škodljivci, poplave, ...), lahko pa je tudi direktna posledica državnih politik ali vojna strategija. Največje lakote so se v preteklem stoletju dogajale v Sovjetski zvezi, Kitajski in Indiji. V Indiji se je zadnja velika lakota dogajala med drugo svetovno vojno, ko je Velika Britanija v Indiji pridelano hrano izvažala na bojišča po svetu, v Bengalu pa je zaradi lakote umrlo med 2 in 4 milijone prebivalcev.

Uničevanje narave

Pred mehanizacijo vojskovanja so vojske uporabljale ogromno število živali. Konji, osli, voli, biki in sloni so prevažali ljudi, material in zaloge; sporočila so prenašali golobi; v puščavskih operacijah so bile uporabljene enote na kamelah, konjeniški vodi pa so pogosto vodili napade na frontni črti. V prvi svetovni vojni, prvem industrializiranem spopadu, v katerem je bilo še vedno v uporabi veliko število živali, naj bi "služilo" 16 milijonov živali. Čeprav se je skupno število živali, vpoklicanih za neposredno podporo v boju, sčasoma zmanjšalo, je njihova uporaba v vojskah še vedno običajna. Živali se pogosto uporabljajo tudi v vojaških raziskavah glede varnosti in učinkovitosti orožja, v laboratorijskih testih strupenosti sestavin orožja, pri testiranju kemičnega, biološkega ali radiološkega orožja ter za usposabljanje za ravnanje z opeklinami, eksplozijami in ranami. Na udaru so tudi prostoživeče živali, ki jih lahko ubijejo ali poškodujejo protipehotne mine, medtem ko lahko večja razpoložljivost orožja malega kalibra poveča netrajnostni lov. V oceanih lahko morske živali trpijo zaradi mornariških vaj, podvodnih bomb in sonarjev.

Uporaba, zloraba ali pobijanje živali so le najočitnejši del škode, ki jo vojni konflikti povzročajo naravi. Najraznovrstnejši ekosistemi, ki smo jih še včeraj občudovali in varovali, se v trenutku spremenijo v bojišča, na katerih je dovoljeno prav vse. Na Soškem so najočitnejši ostanki množične morije kaverne, v skalo izkopane jame za zaklon. Precej jasno vidimo tudi posamične frontne jarke, mulatere, tovarne jeklenice, bodečo žico, redko pa pomislimo, da lahko dneve in dneve hodimo ob Soči, pa ne bomo srečali drevesa, ki bi bilo starejše od 100 let. Uničevanje narave je namreč pogosto tako totalno, da popolnoma zabriše prejšnje stanje.

¹ V tem trenutku imamo tudi na evropskem kontinentu kar nekaj taborišč, v katerih so pod krilaticami varnosti internirani begunci. Eno najzloglasnejših tovrstnih taborišč je bila Moria na grškem otoku Lesbos, ki je zgorela v požaru leta 2020, ko je bilo tam interniranih 12.000 ljudi (taborišče je imelo uradno kapaciteto 3.100 ljudi). V Morii so, kot tudi v drugih taboriščih EU, humanitarni delavci odkrili do sedaj še nepoznane primere samopoškodovanja in celo poizkuse samomorov mladostnikov in otrok, starih tudi le 6 let. Interniranje v največjem obsegu v tem trenutku izvajajo na Kitajskem, kjer je po podatkih zahodnih organizacij zaprtih do 1 milijon Ujgurov, predstavnikov muslimanske manjšine na Kitajskem.

Še večja škoda se naravi povzroči ob uporabi nekonvencionalnega orožja, kot je kemično ali jedrsko orožje. Eno od takšnih je tudi napalm, gorljiva lepljiva snov, sestavljena iz različnih kemičnih elementov in goriva, ki so jo množično uporabljali ob koncu druge svetovne vojne in kasneje, predvsem za zažigalne letalske napade na lesena in kartonasta azijska mesta ter za uničevanje gozdov, v katerih so se skrivale gverilske sile. V korejski vojni so sile Združenih narodov na "dober dan" na vojaške in civilne tarče odvrgle do 260.000 litrov napalma. Slednji je kasneje postal simbol ameriške invazije na Vietnam, kjer so skupaj s strupom "agent orange" popolnoma uničili določena področja. Agent Orange, herbicid, ki so ga Američani odmetavali nad Vietnam, Laos in Kambodžo, poleg hitrega uničenja dreves in grmovja hkrati zastruplja zemljo, kar otežkoča kasnejše pogozdovanje. Herbicid prav tako povzroča različne vrste raka ter defekte pri novorojenčkih. V Vietnamu naj bi za posledicami uporabe herbicida v vojni zbolelo 3 milijone ljudi, nepopravljivo prizadetih pa je okoli 31.000 kvadratnih kilometrov gozdov (za eno in pol Slovenije).

Za povrh vsega pa so oborožene sile, vojske držav, predvsem ZDA, Kitajske, Rusije, Indije in Francije, med največjimi onesnaževalkami z emisijami toplogrednih plinov na svetu, vendar se spretno izogibajo nadzoru. Na podlagi Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah državam emisij vojske ni treba vključiti v svoje podnebne cilje. Oborožene sile po svetu in industrija, ki jim dobavlja opremo, skupaj ustvarijo 6 % vseh svetovnih emisij, oboroževanje se iz leta v leto eksponentno povečuje – s tem pa tudi onesnaževanje.

Večstoletne posledice vojn

Pred kratkim so med požari na Krasu veliko nevarnost za domačine, gasilce, živali in okolje predstavljale neeksplozirane bombe iz prve svetovne vojne, s katerimi je še vedno prekrito celotno področje nekdanje Soške fronte. Koliko je v naših tleh še neeksploziranih ubojnih sredstev (NUS), ni znano, precej verjetno pa je, da jih ne bomo nikoli odstranili – pa čeprav so od leta 2005 do 2021 pripadniki specializirane enote za rokovanje z NUS na Upravi za zaščito in reševanje iz okolja umaknili že več kot 100.000 kosov NUS. Najtežje neeksplozirano ubojno sredstvo v Sloveniji so našli v Piranskem zalivu – šlo je za nemško morsko mino LMB-III, ki je bila težka kar toni. V zadnjih letih so bile tudi v Sloveniji smrtno žrtve, povezane z najdbo NUS. Slovenija je sicer konec devetdesetih ustanovila Mednarodni sklad za razminiranje in pomoč žrtvam min (ITF) z namenom odpraviti problem protipehotnih min ter nuditi fizično in socialno-ekonomsko rehabilitacijo žrtvam min v BiH.

Na Hrvaškem in v Bosni in Hercegovini so namreč v času vojne v Jugoslaviji minirali obsežna območja, mnoga minska polja pa niso bila mapirana, tako da se za njih danes ne ve oz. se ne ve, kje točno ležijo mine na določenem minkem polju. V BiH je bilo med leti 1992 in 1996 položenih prek 2 milijona min, do danes pa so deminerji prekopali prek 2,4 % ozemlja države, ki ima največji problem z minami na svetu. Največji delež min v BiH predstavljajo protipehotne odskočne mine, ki se razstrelijo na višini 65 cm, kovinski koščki pa lahko ubijejo ali ranijo žrtve v radiju do 50 metrov. Tovrstne odskočne mine so prav zaradi velikega radija delovanja najbolj smrtonosne za človeka in živali. V BiH je bilo zaradi min med letoma 1996 in 2019 ubitih 630 ljudi, ranjenih pa 1714, mnogo od njih otrok. Katastrofalne poplave leta 2014 (in plazovi, ki so sledili) so premaknili mnogo min na že razminirana polja, zaradi česar so morali deminerji ponovno pregledati in očistiti ogromna področja, tudi v bližini naselij. V zadnjih letih sicer deminiranje zaradi pomanjkanja sredstev poteka počasneje, datum, ko bodo Bosno in Hercegovino očistili min, pa se oddaljuje vedno bolj v prihodnost. To pomeni, da bodo mine še leta in leta kot "popolni vojaki" prežali v naravi na nedolžne žrtve vojne, ki se nikoli ne konča.

OPOZORILO: če najdete večje (letalske bombe, topovske granate) ali manjše (ročne bombe, mine, municijo) neeksplozirano ubojno sredstvo, se ga ne dotikajte, kraj najdbe zavarujte, umaknite se na varno razdaljo ter takoj kličite na Center za obveščanje – 112! Zaradi vremenskih vplivov in starosti se lahko NUS sprožijo ob najmanjših tresljajih!

V Franciji ob meji z Belgijo še vedno obstaja t. i. rdeča cona, v katero še po 100 letih ni priporočljivo hoditi. Površje je zaradi topovskega dežja popolnoma preoblikovano, v zemlji pa se še vedno skrivajo tako NUS kot strupeni bojni plini, ki so jih v ogromnih količinah uporabljali med prvo svetovno vojno. Rdeče cone so primer popolnega opustošenja narave, naselij in poljedelskih površin.

Tudi uporaba jedrskega orožja pušča v okolju nepovratne posledice. Učinkov eksplozije jedrske bombe, zlasti radioaktivnih padavin, ki se prenašajo z vetrom, ni mogoče omejiti. Čeprav je bila atomska bomba v boju uporabljena dvakrat, je bilo po vsem svetu z namenom jedrskih poskusov odvrženi skupno 2446 jedrskih bomb, vsaka s svojim uničujočim učinkom. Sodobne tehnike okoljskega modeliranja dokazujejo, da bi že "manjša" uporaba stotih kosov jedrskega orožja zoper urbane vojaške cilje poleg širjenja sevanja po vsem svetu povzročila ohladitev ozračja, krajše rastne dobe, pomanjkanje hrane in svetovno lakoto.

Ob koncu ne pozabimo, da vojske tudi brez uporabe orožja povzročajo ogromno škodo samo s porabo surovin za orožje, oklepnike, tanke in letala, predvsem pa s porabo goriva. Kako velik je obseg letalstva ameriške vojske (ki je največji posamezni onesnaževalec ozračja na svetu) priča podatek iz časa okupacije Iraka, ko je v vojaški bazi Balad na dveh letaliških pistah v letu 2006 vsak mesec pristalo ali vzletelo 27.500 letal. Baza Balad je bila tako drugo najprometnejše letališče za londonskim Heathrowom.

5. Orožarska in vojna industrija

Vojne se danes bijejo z orožjem, ki je visoko tehnološko dovršeno in je plod dela raznoraznih raziskovalnih institutov, tovarn in trgovcev z orožjem in vojaških razvojnih oddelkov. Tekom dvajsetega stoletja se je med državo in vojaško industrijo spletla tako močna soodvisnost, da je v ZDA dobila ime "vojaško-industrijski kompleks" (*military industrial complex*). Ta izraz je ovekovečil odhajajoči predsednik ZDA Dwight D. Eisenhower v svojem poslovnem nagovoru dne 17. januarja 1961. Na podlagi svojih izkušenj z vojaško industrijo, ki deluje praktično brez omejitev, pri čemer je izkusil zvezanost politikov, vladajočih institucij in vojaške industrije, je ameriško prebivalstvo opozoril, naj vojaško-industrijskemu kompleksu ne dovoli, da narekuje ameriško politiko doma ali v tujini, saj bi si takšna nenadzorovana moč začela prisvajati temeljne svoboščine ameriškega naroda. Eisenhowerjevo opozorilo ni bilo upoštevano, ZDA pa so postale daleč največja vojaška sila na svetu. ZDA za svoj vojaški proračun porabijo več kot naslednjih 11 držav skupno! Od 11. septembra 2001 je med tretjina in polovica od skoraj 14 bilijonov dolarjev, ki jih je porabil Pentagon, šlo v roke zasebnim podjetjem v vojaški industriji. Desetine članov kongresa in njihovih družinskih članov ima v lasti delnice teh podjetij, vredne več milijonov dolarjev. Posledica tega je, da odločitve o sodelovanju v vojaških spopadih oblikujejo ljudje, ki so osebno zainteresirani za nadaljevanje teh spopadov. Odsluženo vojaško orožje se predvsem v ZDA proda policiji, ki v mnogih ameriških mestih že bolj spominja na vojsko, vojaške taktike in opremo pa uporablja proti lastnemu prebivalstvu.

Ne smemo pa spregledati niti konstantne vojne propagande, ki jo izvajajo države preko zabavnih vsebin, računalniških igrice, stripov pa tudi z vplivanjem na medijsko poročanje, prilagajanjem diskurza, prikrivanjem dejstev o žrtvah ali resničnih posledicah vojne ipd. Pri normalizaciji in spodbujanju vojne skozi zabavne vsebine so globalno najuspešnejše verjetno prav ZDA – kdo pa ne pozna transformerjev, Iron mana in Mavericka v Top Gunu! Zagotovo pa niso edine, npr. Japonska pozna poseben žanr popularnih stripov manga z vojno vsebino.

Zgodba o povezanosti Hollywooda in ameriške vojske pa je posebej zanimiva. Sega namreč že v obdobje druge svetovne vojne. Takrat je Urad za vojne informacije (OWI) pri ameriškem ministrstvu za obrambo imel enoto, namenjeno izključno Hollywoodu, imenovano Urad za gibljive slike. Med letoma 1942 in 1945 je Urad pregledal 1652 filmskih scenarijev in zavrgel vse, ki so prikazovali ZDA v negativni luči. Elmer Davis, vodja OWI, je dejal, da je "najlažji način, da propagandno idejo vneseš v zavest večine ljudi, ta, da jo posreduješ v obliki zabavnega filma, ko se gledalci niti ne zavedajo, da so podvrženi propagandi". Vpliv ministrstva za obrambo na Hollywood pa se nadaljuje tudi dandanes, namreč, producenti, ki si želijo za svoja dela izposoditi vojaško opremo ali snemati na lokaciji vojaškega objekta, se morajo obrniti na ministrstvo za obrambo in predložiti scenarije svojih filmov v preverjanje.

Vojni žargon pa v zadnjih desetletjih prodira prav v vse pore družbenega življenja, z vojno terminologijo mediji in politiki označujejo fenomene, ki s samo vojno nimajo ničesar skupnega (vojna proti drogam, spopadanje z virusom, boj proti podnebnim spremembam). Po drugi strani pa se za same vojne uporablja evfemizme, kot so "specialna vojaška operacija", "intervencija" ipd.

6. O miru

Preden definiramo mir, velja še enkrat pomisliti na to, kaj točno je vojna. Pri slednji ne gre le za krvave spopade, tanke in nadzvočne rakete, temveč prej za miselnost, ki razume uničevanje, ubijanje ter argument moči kot naraven način delovanja v družbi. Lahko govorimo o miru, če nas vsak mesec pretrese nov femicid² ali nova smrt na južni meji? Živijo v miru tisti, ki ne zmorejo plačati položnic? Živimo v miru, če je na mislih po svetu trenutno skoraj 300 slovenskih vojakov, hkrati pa povečujemo svoj vojaški arzenal? S takšnim delovanjem se ustvarja okolje strahu in ogroženosti, v katerem je nasilje vseprisotno in normalizirano.

Bi potemtakem mir pomenil odsotnost tovrstne miselnosti in prizadevanje za boljšo komunikacijo, za več razumevanja interesov in okoliščin sočloveka, za manj hierarhično urejeno družbo? Je to morda stanje brez izkoriščanja, brez nadlegovanja in napadanja posameznikov in skupin zaradi njihovih osebnih izbir in okoliščin? Za druge je morda mir stanje duha, za tretje resnica, ki se ji približujejo s spoznavanjem samega sebe.

Prizadevanja za mir so integralni del verstev; Jezus je imenovan tudi Princ Miru, hindujske Vede govorijo o miru v nebesih, na zemlji in v dušah, poimenovanje islam izvira iz arabskega *salam*, kar dobesedno pomeni mir, ... "Razločevati moramo med mirom kot golo odsotnostjo vojne in mirom kot stanjem spokojnosti, temelječem na globokem občutku varnosti, ki izvira iz vzajemnega razumevanja, sprejemanja drugačnih stališč in spoštovanja pravic drugih." A hkrati verske identitete ter verski voditelji spodbujajo tudi konflikte. Tudi v slovenski himni so verzi o bratstvu med narodi, sploh med sosedskimi, a se vseeno zdi, da marsikateri politik nabira točke na povzdigovanju določenih identitet, ki se vzpostavljajo v konfliktu do drugih.

Kot smo nazorno pokazali, vojne v absolutno uničujoči obliki, v kateri se izvajajo po izumu smodnika, predvsem pa v preteklem stoletju z eksponentnim razvojem vojaške tehnologije, ne prizanesejo nikomur. Človeške žrtve so izjemne, tako med samimi vojaki kot med civilnim prebivalstvom. Vojaki v največjem odstotku prihajajo iz revnejših slojev, njihova življenja za poveljnike pogosto ne štejejo veliko. Prav nič pa ne štejejo za vojne dobičkarje in odločevalce, ki iz lastnih interesov nadaljujejo in ne preprečujejo ali omejujejo oboroženih spopadov. Ob tem zavedanju se lahko hitro počutimo nemočne, a vendar je zgodovina nekaj, česar niso izoblikovale le koncentracije moči na vrhu piramide, temveč tudi ljudske množice.

² Pobijanje žensk in deklet zaradi njihovega spola, ki ga povzročijo ali dopuščajo zasebni in javni akterji. Med drugimi vključuje umor ženske kot posledico partnerskega nasilja, mučenje in mizoginistično pobijanje žensk, ubijanje žensk in deklet v imenu tako imenovane časti.

7. Kako lahko šole pripomorejo k uresničevanju miroljubne in pravične družbe?

Šola kot glavni prostor prejemanja informacij in znanja o zunanjem svetu naj učenkam in učencem nudi možnost premišljevanja o vojni. **Vzgoja za mir** bi morala biti eden od osnovnih principov poučevanja ne le o sami vojni, temveč tudi o spremljevalnih pojavih, kot so nacionalizem, rasizem, mizoginija, militarizacija družbe, vse vrste nasilja. Šola mora postati prostor dialoga, učiteljice in učitelji pa se zavedati svoje avtoritete ter delovati proti zlorabi vojne, jo tematizirati in dekonstruirati, se odreči ponižujočim načinom kaznovanja (zasmehovanje, spodbujanje ovajanja, kolektivno kaznovanje (prepovedano tudi po mednarodnem pravu!) in druge oblike kaznovanja). **Učiteljice in učitelji naj delujejo z ničelno toleranco do nasilja, kar pomeni predvsem, da učenkam in učencem pomagajo osvojiti protokole in miselnost za miroljubno in sporazumno razreševanje sporov, ki temeljijo na medsebojnem spoštovanju.**

Vzgoja za mir lahko poteka tudi v sklopu obstoječega kurikulumu; več poudarka naj se postavi na protivojna gibanja (Žene u crnom, YUTEL za mir, Ne NATO, mir nam dajte!, Mirovniško gibanje v ZDA, <https://www.russian-resistance.org/>, <https://worldbeyondwar.org/>, ...), mirovne rešitve (izstop SZ iz prve svetovne vojne), manj časa naj bo namenjenega opravičevanju vojaških posredovanj, herojskemu dožemanju zgodovine in vloge posameznikov, objektivno vrednotenje invazij, vojaških napadov, kolonializma, okupacij, ... Tudi literatura in poezija nudita veliko primerov opozarjanja in svarjenja pred vojaškimi spopadi (Gregorčič, Kosovel, ...).

Solidarnostno organiziranje: učenke in učenci lahko v šoli ali drugje v lokalni skupnosti organizirajo dejavnosti za promocijo miru in nasprotovanje vojni. Zbiranje pomoči za sovrstnike na vojnih območjih, predavanja o konfliktih, kulturni dogodki, namenjeni promociji miru, ... Na šolo se kot goste lahko povabi begunce iz vojnih območij, humanitarne delavke, preživeli taboriščnice in druge, ki lahko iz lastne izkušnje pričajo o vojnih grozotah.

8. Uporabljeni viri:

- Allo, Awol (2018):** "The ICC's problem is not overt racism, it is Eurocentricism"; Al Jazeera: 2018.
- Anica Mikuš Kos:** Moje življenje, moje delovanje ;Celjska Mohorjeva družba, 2015
- Arms Control Association,** The Nuclear Test Tally (2022). Dostopno na:
<https://www.armscontrol.org/factsheets/nuclear-test-tally> (4. 9. 2022).
- Azra Husaric,** Bosnian War Rape Survivors 'Still Afraid to Speak Out'; BIRN: 2021.
- Blaž Petkovič,** Minska polja v BiH: po katastrofalnih poplavah spet varni; Dnevnik: 2015.
- Christina Lamb,** Our bodies, their battlefields; Simon and Schuster, NY: 2020.
- Danilo Türk,** Temelji mednarodnega prava; GV Založba: 2015.
- David Graeber in David Wengrow,** Pričetek vsega. Nova zgodovina človeštva; UMC0: 2022.
- David Marchese:** "Madeleine Albright Thinks It's Good When America Gets Involved"; New York Times: 2020.
- Eric Westervelt,** Silence Broken On Red Army Rapes In Germany; NPR.
- Holocaust Encyclopaedia,** Killing centers: an overview. Dostopna na:
<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/killing-centers-an-overview> (4. 9. 2022).
- Irma Musić,** Koliko bomb se še skriva v slovenskih tleh? N1: 2020.
- Janice Cox,** How animals are harmed by armed conflicts and military activities (2021). Dostopno na:
<https://ceobs.org/how-animals-are-harmed-by-armed-conflicts-and-military-activities/> (4. 9. 2022).
- James Fearon,** Iraq's Civil War; Foreign Affairs: 2007. Dostopno na:
<https://www.foreignaffairs.com/articles/iraq/2007-03-01/iraqs-civil-war>
- Jim Loney,** U.S. withdrawal from Iraq: Eight years worth of stuff; Reuters: 2011.
- Kaja Širok,** »Z eno nogo na poti v krtovo deželo«: Umik civilnega prebivalstva iz Goriške v avgustu 1916. Dostopno na: <https://kronika.zzds.si/kronika/article/view/665> (4. 9. 2022).
- Katrina vanden Heuvel,** It's time to break up the military-industrial complex. Washington Post: 2021.
- Mednarodno humanitarno pravo** (ur. Andrej Grasselli, 2021). Dostopno na:
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/multilateral/mednarodno-pravo/Grasselli_Mednarodno-humanitarno-pravo_final.pdf
- Združeni narodi,** Oddelek za ekonomske in socialne zadeve, Trajnostni razvoj.

9. Priporočena literatura, filmi in druge vsebine

knjige:

- Prežihov Voranc, Doberdob;
- Erich Maria Remarque, Vrnitev;
- David Graeber in David Wengrow, Pričetek vsega: Nova zgodovina človeštva;
- Noam Chomsky, The Responsibility of intellectuals, dostopno na:
<https://www.nybooks.com/articles/1967/02/23/a-special-supplement-the-responsibility-of-intelle/>

pesmi:

- Oton Zupančič, "Veš, poet, svoj dolg?";
- Simon Gregorčič, Soči;
- ljudska pesem Lipa zelenela je;

video:

- Legendarna izjava vojaka JLA, ki pokaže ves nesmisel vojne:
https://www.youtube.com/watch?v=zbXgYWUKAXM&ab_channel=cokeleek;
- filmi avstralskega dokumentarista Johna Pilgerja;
- filma: Mondo Cane, rež. Jacopetti, Cavara, Prospero, 1962; in Bikini, mon amour, rež. Herbrich, 1987; govorita o dolgotrajnih vplivih radiacije na ljudi in naravo;
- film The Atomic cafe, rež. Rafferty, Loafer, Rafferty, 1982; dokumentarec o atomski dobi in njeni popkulturi, ki se ne zaveda učinkov lastnih znanstvenih dosežkov;

radio:

- Game of drones, oddaja ZID na Radiu Študent o razvoju, uporabi in smrtonosnosti brezpilotnikov: <https://radiostudent.si/kultura/zid/zid-50-game-of-drones>;

drugo:

- sprehod po Ljubljani po poteh Radia Kričar z vodnikom Arnejem Zupančičem (<https://www.dnevnik.si/1042983762>);
- program Muzej za mir Muzeja narodne osvoboditve v Mariboru: <http://mnom.si/sl-si/brosura>;
- delavnice za osnovnošolce, ki obravnavajo problematiko kratenja človekovih pravic bodisi kot lokaliziran pojav ali kot člen v verigi svetovnih pojavov; v sklopu programa nudijo tudi delavnice mirnega razreševanja sporov;
- Muzej ratnog djetinjstva v Sarajevu – edini muzej na svetu posvečen izključno otroštvu, ki jih je prizadela vojna: <https://warchildhood.org/>.

Pripravila Mirovni inštitut in Časopis za kritiko znanosti

Poleg navedenih kriterijev morajo biti vsa dela ustvarjena v tekočem šolskem letu.
 Ustvarjena dela se morajo navezovati na temo natečaja.
 Dela, ki kriterijev in teme ne bodo upoštevala, bodo iz natečaja izključena.

Natečaj	Navodila	Kriteriji ocenjevanja	Starostne skupine	Maksimalno število učencev
Literarni natečaj 	- IZBIRA PODNASLOVA, TEME IN LITERARNE ZVRSTI (spis, pesem, strip, pismo, scenarij, ...) je lastna ustvarjalcu/ustvarjalki. - OBLIKA DELA: napisano (lastnoročno ali natipkano) na največ dveh A4 straneh (prva in druga triada OŠ) oziroma na štirih A4 straneh (tretja triada in srednja šola).	- Jezikovna spretnost in večje ubeseden lasten pogled, občutek ali izkušnja. - Razvit lasten literarni izraz ob različnih literarnih postopkih, zvrsteh in žanrih, upoštevajoč njihove zakonitosti. - Izpričana izvirnost in duhovitost, sporočilnost, empatija v osebnem razmišljanju, razvijanju teme in nakazovanju lastnih rešitev.	- prva triada OŠ (1.-3. razred) - druga triada OŠ (4.-6. razred) - tretja triada OŠ (7.-9. razred) - srednja šola	posameznik (1) z enim delom
Likovni natečaj 	- TEHNIKA: poljubna risarska, slikarska ali grafična. - VELIKOST FORMATA: največ 50 x 70 cm (B2). - ODDAJA DEL: likovni prispevki naj bodo brez podložnega kartona (paspartu), poslani naj bodo v ovoju, ki jih bo zavaroval.	- Ustvarjalnost (občutek za likovno temo in fleksibilnost). - Likovni jezik (barvna kompozicija, izvirnost oblikovane predstavitve teme, ustreznost izbora likovnih elementov). - Likovni doživljaj (ustrezen vizualni znak za temo, osredotočenost na temo in likovni motiv, ekspresivnost, ustvarjalna domišljija). - Likovno znanje (izvedbena likovna tehnika).	- vrtec - prva triada OŠ (1.-3. razred) - druga triada OŠ (4.-6. razred) - tretja triada OŠ (7.-9. razred) - srednja šola - prilagojeni izobraževalni program	posameznik (1) z enim delom
Fotografski natečaj 	- VELIKOST FOTOGRAFIJ: najmanj 13 x 18 cm. - FOTOGRAFSKA TEHNIKA: klasična črno – bela ali barvna. - STAROST FOTOGRAFIJ: ne smejo biti starejše od enega leta. - ODDAJA FOTOGRAFIJ: v ovoju, ki jih zavaruje.	- Ustvarjalnost. - Oblikovnost, kompozicija. - Vizualni učinek. - Ekspresivnost, osebni pečat avtorja. - Sporočilnost.	- tretja triada OŠ (7.-9. razred) - srednja šola	posameznik (1) z eno fotografijo
Video natečaj 	- DOLŽINA FILMA: do 10 minut. - NOSILCI SLIKE: DVD, USB ključek - KATEGORIJA/ZVRST: prosto (animacija, dokumentarni film, eksperimentalni film, oglas, igrani film ...)	- Ideja in sporočilnost. - Izvirnost. - Režija. - Montaža. - Kamera, zvok in kakovost posnetka.	- tretja triada OŠ (7.-9. razred) - srednja šola	posameznik ali skupina (največ trije učenci/učenke ali dijaki/dijakinje) z enim video izdelkom
Internetni natečaj 	- Oblikovanje skupine - Oblikovanje načrta in postavitev strani v Wordpressu. - Mentor vodi dnevnik dela, ki ga potem tudi odda.	- Vsebina spletne strani. - Izgled spletne strani. - Izvirnost podajanja vsebin. - Vključenost mladih in vključenost okolice. - Vpliv na mlade in vpliv na okolico.	- tretja triada OŠ (7.-9. razred) - srednja šola	najmanj 3 in največ 6 učencev/učenk ali dijakov/dijakinj) z eno spletno stranjo
Ustvarjalni natečaj 	unikaten izdelek, vezan na razpisano temo, ki oblikovno ne spada pod ostale kategorije natečaja	- Ustvarjalnost. - Inovativnost.	- prva triada OŠ (1.-3. razred) - druga triada OŠ (4.-6. razred) - tretja triada OŠ (7.-9. razred) - srednja šola	posameznik (1) z enim delom

Avtorji video izdelka so odgovorni za njegovo avtorstvo. Predvsem to velja za glasbo. Če avtor videa ni sam tudi avtor glasbe, mora to natančno navesti (naslov, izvajalec, album), sicer videa ne bomo upoštevali.

Internetni natečaj

- **PRIJAVA:**

Šola, ki je zainteresirana za sodelovanje na natečaju Evropa v šoli, svojemu regijskemu koordinatorju do 25. novembra 2022 odda prijavnico (str. 24), kjer označi, da bo sodelovala tudi na internetnem natečaju.

Hkrati s prijavnico šola odda tudi že spremlni list za vsako sodelujočo skupino (str. 26), iz katerega so razvidni sodelujoči v skupini in kontakt mentorja – to velja samo za internetni natečaj, spremlni listi za ostale vrste natečaja se oddajo na koncu skupaj s fizičnim izdelkom.

Ko regijski koordinator zbere svoje skupine in kontakte za internetni natečaj, te podatke posreduje koordinatorju internetnega natečaja Jožetu Gorniku (Zavod Nefiks). Mentorji bodo z njegove strani nato prejeli gesla in vsa navodila za ustvarjanje spletne strani.

Spletna stran mora biti **zaključena do petka, 10. marca 2023.**

- **VSEBINA SPLETNE STRANI** lahko zajema različne možnosti:

- predstavitev pogleda skupine na temo razpisa 2022/2023,
- predstavitev skupnega projekta, ki ga bo izvedla skupina učencev ali dijakov na temo razpisa 2022/2023,
- predstavitev aktivnosti, ki bodo potekale na njihovi v šoli v okviru razpisa 2022/2023,
- predstavitev drugih primernih vsebin, povezanih s temo razpisa 2022/2023.

- **ZVRSTI SPOROČANJA NA SPLETNI STRANI:** vključene naj bodo čim bolj raznolike zvrsti sporočanja (besedilo, fotografija, video, grafike, povezave na zanimivosti,...). Pri tem morajo učenci/dijaki ob vseh tujih objavah navesti ustrezno navedbo virov (avtor glasbe, besedila, fotografije...). Vsaka skupina je sama odgovorna za avtorstvo vsebin objavljenih na svetovnem spletu.

- **DRŽAVNA RAVEN NATEČAJA:** internetni natečaj gre s šolske ravni direktno na nacionalno raven. Regijski koordinatorji zato ne delajo izbora, vseeno pa vodijo evidenco o sodelujočih. Rezultati o nagrajenih spletnih straneh bodo objavljeni 21. aprila 2023.

V času natečaja jim bo za pojasnila in težave na voljo koordinator internetnega natečaja:

ZAVOD NEFIKS
Ob dolenski železnici 12, 1000 Ljubljana
oseba za stike: Jože Gornik
e-pošta: info@evropavsoli.si in joze@nefiks.si
spletna stran: <http://www.evropavsoli.si>

Oddaja del na šolski, regijski in državni ravni natečaja

Prosimo, pozorno preberite in upoštevajte navodila razpisa. Dela, ki ne bodo ustvarjena v tekočem šolskem letu ali vsebinsko ne bodo vezana na temo natečaja, bomo iz natečaja izključili.

1. NAVODILA ŠOLAM IN VRTCEM

Potek prijave del na natečaj je sledeč:

Prijava s PRIJAVNICO

Šole/vrtci se prijavijo na natečaj pri regijskih koordinatorjih do 25. novembra 2022 z obrazcem Prijavnica za vključitev šole/vrtca v izvajanje natečaja Evropa v šoli 2022-2023, ki ga najdete med prilogami tega dokumenta in na spletni strani <https://www.zpms.si/programi/evropa-v-soli/>. V prijavnici se navede informativno število sodelujočih otrok. Šole, ki bodo sodelovale na internetnem natečaju, poleg prijavnice oddajo tudi že izpolnjene spremne liste s kontakti, ki so podlaga za nadaljnja navodila.

Končno število sodelujočih otrok šole/vrtci kasneje vpišejo v zbirni obrazec za šole/vrtce. Regijski koordinator mora na koncu nacionalni koordinatorici natečaja ZPMS posredovati končne podatke, zato je pomembno regijskim koordinatorjem posredovati točne in natančne informacije o končnem številu sodelujočih otrok, mentorjev in ustvarjenih del na posamezni šoli/vrtcu. Regijski koordinatorji kopije vseh prejetih prijavnice ali elektronske verzije prijavnice posredujejo ZPMS do 9. decembra 2022.

Opremljanje del s SPREMNIM LISTOM

Mentor poskrbi, da ima vsako delo pripet ali prilepljen spremni list. S spremnega lista morajo biti jasno razvidni avtor ali avtorji (za video in internetni natečaj), mentor, šola/vrtec, naslov dela in kontaktni podatki mentorja.

USTVARJENA DELA

Po pravilni in pravočasni prijavi na šolah/vrtcih poteka ustvarjalno delo otrok, ki ga vodijo mentorji. Vsaka posamezna šola/vrtec dela oceni glede na podane kriterije iz razpisa natečaja in izbrana dela, skupaj z zbirnim obrazcem za šole/vrtce, pošlje regijskim koordinatorjem, najkasneje do 10. februarja 2023.

Število del, ki jih posamezna šola lahko pošlje

Šola lahko na regijski izbor pošlje največ 5 izbranih del v posamezni starostni skupini in za posamezno vrsto natečaja. To pomeni npr. 5 likovnih del iz prve triade in 5 literarnih del iz prve triade. Za drugo triado velja enako. Iz tretje triade lahko pošlje 5 likovnih, 5 literarnih, 5 fotografskih in 5 video del, enako velja za srednje šole. Šola lahko na regijski izbor pošlje 1 ustvarjalni izdelek.

Število del, ki jih posamezni vrtec lahko pošlje

Vrtec lahko na regijski izbor pošlje največ 5 likovnih del.

2. NAVODILA REGIJSKIM KOORDINATORJEM

Regijski koordinatorji natečaja oblikujejo ocenjevalne komisije, ki ocenijo prispela dela iz šol/vrtcev in naredijo izbor za državno komisijo.

Število del, ki jih regijski koordinator pošlje na državno raven

V vrtčevski kategoriji lahko regijske komisije izberejo in pošljejo na državno raven toliko likovnih del, kolikor je bilo sodelujočih vrtcev (npr. če je v regiji izdelke ustvarjalo 8 vrtcev, lahko regijski koordinator na državno raven posreduje 8 del).

Iz vsake od treh triad lahko regijski koordinatorji pošljejo največ toliko del, kolikor bo sodelujočih osnovnih šol v posamezni triadi (npr. če bo likovna dela druge triade poslalo na regijsko raven deset osnovnih šol, bo regijska ocenjevalna komisija med prispelimi deli za to triado izbrala največ deset likovnih del za državno raven). Enako velja tudi za ostale tri kategorije natečaja.

V srednješolski starostni skupini lahko regijske komisije izberejo in pošljejo dvakrat toliko del iz posamezne kategorije natečaja (likovni, literarni, fotografski in video natečaj), kolikor je sodelujočih srednjih šol v regiji. Na primer, če v fotografskem natečaju sodeluje 13 srednjih šol, se na državno raven lahko pošlje največ 26 fotografskih del.

Vsak regijski koordinator lahko na državno raven pošlje 1 ustvarjalni izdelek iz svoje regije.

Regijski koordinatorji pošljejo izbrana dela s pripetimi spremnimi listi na ZPMS (Dimičeva 9, 1000 Ljubljana), najkasneje do **10. marca 2023**.

Izpolnjeni ZBIRNI OBRAZCI

Posredovanim delom morajo biti priloženi tudi zbirni obrazci (za šole, vrtce in za regijske koordinatorje), ki jih najdete med prilogami tega dokumenta, objavljeni pa so tudi na spletni strani <http://www.zpms.si/programi/evropa-v-soli/>.

3. DRŽAVNA RAVEN NATEČAJA

Vsa likovna, literarna, fotografska, video in ustvarjalna dela, ki so poslana državnim ocenjevalnim komisijam, morajo predhodno skozi šolski in regijski izbor.

Regijski koordinatorji bodo o nagrajencih obveščeni **21. aprila 2023**.

Zaključni dogodek na državni ravni bo potekal v petek, **12. maja 2023**.

Pomembni datumi:

25. 11. 2022 - zbiranje prijav šole/vrtca na natečaj

18. 10. 2022 - online izobraževanje za mentorje in regijske koordinatorje

10. 2. 2023 - šole/vrtci pošljejo dela na naslov regijskega koordinatorja natečaja

10. 3. 2023 - regijski koordinatorji dela posredujejo nacionalni koordinatorici natečaja

- spletne strani pri internetnem natečaju so zaključene

21. 4. 2023 - objava rezultatov natečaja Evropa v šoli 2022/2023

12. 5. 2023 - zaključni dogodek

Regijsko območje	Koordinator	Tel./Faks./E-pošta	Občine
SEVERNA PRIMORSKA: Vipavsko in Idrijsko-Cerkljansko območje MDPM Ajdovščina Cesta IV. Prekomorske 61 a 5270 AJDOVŠČINA	Ana Bizjak	tel.: 041 490 360 info@mdpm-ajdovscina.si	Ajdovščina, Vipava, Cerkno, Idrija
SEVERNA PRIMORSKA: Goriška in Zgornje Posočje MDPM za Goriško Bazoviška ulica 4 5000 NOVA GORICA	Andreja Vizintin	tel.: 05 333 46 80 030 703 832 projekti@zpm-novagorica.si	Bovec, Kobarid, Tolmin, Kanal ob Soči, Brda, Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko
OBALNA REGIJA DPM Izola Gregorčičeva ulica 21 6310 IZOLA	Suzana Grižon	mob.: 031 267 479 dpm.zvezdice@gmail.com	Koper, Izola, Piran, Ankaran
KRAŠKO BRKINSKA REGIJA MDPM Sežana Bazoviška cesta 11 6210 SEŽANA	Ana Pangos	tel.: 05 734 14 86 05 730 13 40 društvo.prijatelj@siol.net	Komen, Sežana, Divača, Hrpelje-Kozina
NOTRANJSKA DPM občin POSTOJNA IN PIVKA PO-PI Vilharjeva 14 6230 Postojna	Alenka Počkar	mob.: 031 208 424 zpm.s.popi@gmail.com	Vrhnika, Logatec, Postojna, Cerknica, Bloke, Pivka, Loška dolina, Ilirska Bistrica
GORENJSKA DPOM Kropa Kropa 72 4245 KROPA	Marija Purgar	mob.: 041 716 865 (Marija Purgar) maripurgar@gmail.com	Kranjska gora, Jesenice, Bled, Žirovnica, Radovljica, Bohinj, Tržič, Jezersko, Pred dvor, Naklo, Šenčur, Železniki, Cerklje na Gorenjskem, Kranj, Škofja Loka, Gorenja vas – Poljane, Žiri

Regijsko območje	Koordinator	Tel./Faks./E-pošta	Občine
ZASAVJE OZPM Hrastnik Log 3 1430 HRASTNIK	Lilijana Oplotnik	tel.: 03 564 23 78 telefaks: 03 564 23 73 krchrastnik@siol.net	Trbovlje, Zagorje ob Savi, Hrastnik, Litija
DOLENJSKA DPM Mojca Novo mesto Rozmanova ulica 10 8000 NOVO MESTO	Anica Pika Nose	tel.: 07 337 14 70 telefaks: 07 337 14 71 dpm.mojca1@siol.net	Novo mesto, Mirna peč, Šmarješke Toplice, Škocjan, Šentjernej, Žužemberk, Straža, Dolenjske Toplice, Kočevje, Kostel, Loški Potok, Ribnica, Sodražica, Ivančna Gorica, Trebnje, Šentrupert, Mokronog, Mirna
BELA KRAJINA DPM Metlika Partizanski trg 4 8330 METLIKA	Vladka Škof	tel.: 07 306 03 60 vladimira.skof@guest.arnes.si dprm.metlika@gmail.com	Črnomelj, Metlika, Semič
POSAVJE ZPM Krško Cesta krških žrtev 57 8270 KRŠKO	Darinka Kerin Kiler	tel.: 07 488 03 60 mob.: 051 382 095 telefaks: 07 488 03 69 darinka.kerin@zpmkk.si	Radeče, Sevnica, Krško, Brežice, Kostanjevica na Krki
SAVINJSKO – ŠALEŠKO OBMOČJE MEDOBČINSKA ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE VELENJE Aškerčeva cesta 21 3320 VELENJE	Bojana Špegel	tel.: 03 897 75 40 telefaks: 03 897 75 41 mzpm.velenje@vilarozle.si	Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Nazarje, Rečica ob Savinji, Mozirje, Šmartno ob Paki, Šoštanj, Velenje, Vransko, Braslovče, Polzela, Tabor, Prebold, Žalec
KOROŠKA, AVSTRIJSKA KOROŠKA DPM Koroške OŠ Prežihovega Voranca Gozdarska pot 11 2390 RAVNE NA KOROŠKEM	Simona Grabner	tel.: 02 620 52 85 simona.grabner@guest.arnes.si	Muta, Radlje ob Dravi, Dravograd, Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežica, Črna na Koroškem, Slovenj Gradec, Mislinja, Vuzenica, Podvelka, Ribnica na Pohorju, slovenske dvojezične šole na avstrijskem Koroškem

Regijsko območje	Koordinator	Tel./Faks./E-pošta	Občine
CELJSKA REGIJA MDPM Celje Kidričeva 3 3000 CELJE	Dragica Poznič	tel.: 03 490 91 80 mob.: 041 710 810 telefaks: 059 22 47 13 mdpmcelje1@gmail.com	Vitanje, Dobrna, Zreče, Vojnik, Celje, Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju, Štore, Dobje, Laško, Podčetrtek, Bistrica ob Sotli, Kozje, Šmarje pri Jelšah, Rogaška Slatina, Rogatec
ŠTAJERSKA DPM Maribor Razlagova 16 2000 MARIBOR	Tatjana Červek	gsm.: 051 208 437 tatjana.cervek@gmail.com	Kungota, Šentilj, Pesnica, Maribor, Selnica ob Dravi, Lovrenc na Pohorju, Ruše, Oplotnica, Slovenska Bistrica, Hoče-Slivnica, Duplek, Rače-Fram, Starše, Miklavž na Dravskem polju
POMURJE, PORABJE DPM Murska Sobota Trg zmage 4 9000 MURSKA SOBOTA	Mihaela Ružič	mob.: 031 452 960 mihaelaruzic1@gmail.com	Kuzma, Šalovci, Grad, Rogaševci, Cankova, Hodoš, Gornji Petrovci, Puconci, Moravske toplice, Murska Sobota, Kobilje, Dobrovnik, Beltinci, Turnišče, Lendava, Odranci, Velika Polana, Črenšovci, Sveti Jurij, Veržej, Križevci, Razkrižje, Ljutomer, Gornja Radgona, Tišina, Radenci, dvojezične osnovne šole na območju Porabja
SPODNJE PODRAVJE Center interesnih dejavnosti Ptuj Osojnikova cesta 9 2250 PTUJ	Jurij Šarman	tel.: 02 780 55 40 telefaks: 02 779 21 81 cid@cid.si	Mestna občina Ptuj, Benedikt, Cerkvenjak, Cirkulane, Destrnik, Dornava, Gorišnica, Hajdina, Juršinci, Kidričevo, Lenart, Majšperk, Markovci, Ormož, Podlehnik, Središče ob Dravi, Sv. Andraž v Slovenskih goricah, Sv. Ana, Sv. Tomaž, Trnovska vas, Videm pri Ptuj, Zavrč, Žetale
LJUBLJANA Z OKOLICO MZPM Ljubljana Dimičeva 9 1000 LJUBLJANA	Tanja Povšič	tel.: 01 434 03 24 tanja.povsic@mzpm-ljubljana.si	Kamnik, Komenda, Vodice, Mengeš, Lukovica, Moravče, Trzin, Domžale, Medvode, Ljubljana, Dol pri Ljubljani, Dobrova-Polhov Gradec, Horjul, Škofljica, Brezovica, Ig, Borovnica, Grosuplje, Velike Lašče

Informacije o natečaju lahko dobite:

- Na spletni strani natečaja: <http://www.zpms.si/programi/evropa-v-soli/>
- Na naslovu koordinatorice natečaja:
Zveza prijateljev mladine Slovenije, Dimičeva 9, 1000 Ljubljana, oseba za stike:
Pika Jamšek, tel.: 01 23 96 711, e-pošta: pika.jamsek@zpms.si
- Na naslovih regijskih koordinatorjev

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®

natečaj 2022/2023

VZGOJA ZA MIR

PRIJAVNICA

za vključitev **šole** v izvajanje natečaja Evropa v šoli 2022/2023

Šole prijavnico pošljete na naslov regijskih koordinatorjev najkasneje do **25. novembra 2022**

ime šole

naslov šole

e-pošta koordinatorja mentorjev na šoli

1. Seznanjeni smo z razpisom EVROPA V ŠOLI 2022/2023 z naslovom **Vzgoja za mir.**

2. Učence naše šole smo povabili k sodelovanju in ustvarjanju na natečajih:

(ustrezno obkroži)

literarni

likovni

fotografski

video

internetni

ustvarjalni

3. Število otrok na šoli _____

4. Interes za sodelovanje je izrazilo:

Prva triada OŠ (1.-3. razred)

za literarni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za likovni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za ustvarjalni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

Druga triada OŠ (4.-6. razred)

za literarni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za likovni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za ustvarjalni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

Tretja triada OŠ (7.-9. razred)

za literarni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za likovni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za fotografski natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za video natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za internetni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za ustvarjalni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

Srednja šola

za literarni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za likovni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za fotografski natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za video natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za internetni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

za ustvarjalni natečaj _____ otrok pod mentorstvom _____

5. Predvideno skupno število pedagoških ur za izvedbo mentorskega dela _____ .

6. Na šoli bomo v okviru natečaja EVROPA V ŠOLI 2022/2023 organizirali tudi naslednje aktivnosti (neobvezno dopolnite):

Žig

podpis ravnateljice / ravnatelja

SPREMNI LIST
k ustvarjalnemu delu

(ustrezno označite)

- ☐ literarni natečaj ☐ likovni natečaj ☐ fotografski natečaj ☐ video natečaj ☐ internetni natečaj ☐ ustvarjalni natečaj

Ime in priimek: _____
(avtorice/avtorja – s tiskani črkami)

Naslov dela: _____

Leto rojstva in spol: _____ ☐ M ☐ Ž

Razred in naslov šole: _____

Starostna skupina:
(obkrožite)

1. prva triada;

2. druga triada;

3. tretja triada;

4. srednja šola.

Mentor/mentorica: _____

E-pošta in telefon mentorja/mentorice: _____

Podpis avtorja:

Podpis mentorja:

Podpis starša/skrbnika:

Udeleženec natečaja s podpisom izrecno izjavlja:

- da je izdelek, ki ga pošilja, izviran, je njegovo avtorsko (oz. soavtorsko – video in internetni natečaj) delo, ki ni bilo še nikjer objavljeno,
- da v zvezi z delom, ki ga pošilja, ne obstajajo kakršnekoli omejitve ali obveznosti udeleženca natečaja do tretje osebe, ki bi onemogočale nadaljnjo uporabo tega avtorskega dela,
- da izdelek, ki ga pošilja, izroča Zvezi prijateljev mladine Slovenije, ki prispela dela v enem letu po zaključku natečaja vrne regijskim koordinatorjem natečaja,
- da Zvezi prijateljev mladine Slovenije dovoli uporabo izvirnikov prispelih del za morebitne razstave ali kasnejše objave v medijih ali strokovnih raziskavah.

V kolikor se naknadno ugotovi, da udeleženec natečaja ni avtor dela, ki ga pošilja, ali da obstajajo druge omejitve udeleženca natečaja, ki bi onemogočale nadaljnjo uporabo avtorskega dela, udeleženec natečaja Zvezi prijateljev mladine Slovenije odškodninsko odgovarja za vso škodo, ki bi nastala v primeru spora z dejanskim avtorjem oziroma tretjo osebo, povezanega z avtorskimi in ostalimi pravicami.

Udeleženci natečaja, njihovi zakoniti zastopniki in mentorji so s podpisom te prijavnice seznanjeni z razpisnimi pogoji in s tem, da Zveza prijateljev mladine Slovenije natečajna dela in v tej prijavnici zaupane osebne podatke uporablja in obdeluje zgolj za potrebe tega natečaja v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu osebnih podatkov) in nacionalnimi predpisi, ki urejajo to področje. Več o obdelavi osebnih podatkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije si lahko preberete na spletni strani: www.zpms.si.

Spremni list priložite vsakemu delu.

ZBIRNI OBRAZEC ZA ŠOLE

Posamezna šola tabelo izpolni in jo pošlje naprej regijskemu koordinatorju skupaj z ustvarjenimi deli. ŠOLSKI NIVO vključuje VSA dela, ki so bila ustvarjena na posamezni šoli za namen natečaja, zato ta del izpolni šola sama.

REGIJSKI NIVO vključuje dela, ki jih šola izbere in pošlje naprej regijskemu koordinatorju.

Ker šola naredi izbor, tudi tukaj vsa polja vpiše šola sama.

REGIJA: _____

ŠOLA: _____

NATEČAJ	ŠOLSKI NIVO		
	število sodelujočih učencev na šolskem nivoju (izpolni OŠ/SŠ)	število sodelujočih mentorjev na šolskem nivoju (izpolni OŠ/SŠ)	število vseh ustvarjenih del na šoli (izpolni OŠ/SŠ)
LITERARNI			
LIKOVNI			
FOTOGRAFSKI			
VIDEO			
INTERNETNI			
USTVARJALNI			
SKUPAJ			

NATEČAJ	REGIJSKI NIVO		
	število učencev, ki jih je šola uvrstila na regijski nivo (izpolni OŠ/SŠ)	število mentorjev, ki jih je šola uvrstila na regijski nivo (izpolni OŠ/SŠ)	število poslanih del na regijski nivo (izpolni OŠ/SŠ)
LITERARNI			
LIKOVNI			
FOTOGRAFSKI			
VIDEO			
INTERNETNI			
USTVARJALNI			
SKUPAJ			

Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije®

natečaj 2022/2023

VZGOJA ZA MIR

PRIJAVNICA

za vključitev **virtca** v izvajanje natečaja Evropa v šoli 2022/2023

Vrtci prijavnico pošljete na naslov regijskih koordinatorjev najkasneje do **25. novembra 2022**

ime vrtca

naslov vrtca

e-pošta koordinatorja mentorjev v vrtcu: _____

1. Seznanjeni smo z razpisom EVROPA V ŠOLI 2022/2023 z naslovom **Vzgoja za mir**.
2. Predvideno število otrok, ki bodo sodelovali: _____
3. Predvideno število skupnih pedagoških ur za izvedbo mentorskega dela: _____

žig

podpis ravnateljice/ravnatelja

natečaj 2022 - 2023

SPREMNI LIST
k ustvarjalnemu delu - za vrtce

☐ likovni natečaj

Ime in priimek: _____
(avtorice/avtorja – s tiskani črkami)

Naslov dela: _____

Leto rojstva in spol: _____ ☐ M ☐ Ž

Ime in naslov vrtca: _____

Mentor/mentorica: _____

E-pošta in telefon mentorja/mentorice: _____

Podpis avtorja:

Podpis mentorja:

Podpis starša/skrbnika:

Udeleženec natečaja s podpisom izrecno izjavlja:

- da je izdelek, ki ga pošilja, izviren, je njegovo avtorsko (oz. soavtorsko – video in internetni natečaj) delo, ki ni bilo še nikjer objavljeno,
- da v zvezi z delom, ki ga pošilja, ne obstajajo kakršnekoli omejitve ali obveznosti udeleženca natečaja do tretje osebe, ki bi onemogočale nadaljnjo uporabo tega avtorskega dela,
- da izdelek, ki ga pošilja, izroča Zvezi prijateljev mladine Slovenije, ki prispela dela v enem letu po zaključku natečaja vrne regijskim koordinatorjem natečaja,
- da Zvezi prijateljev mladine Slovenije dovoli uporabo izvirnikov prispelih del za morebitne razstave ali kasnejše objave v medijih ali strokovnih raziskavah.

V kolikor se naknadno ugotovi, da udeleženec natečaja ni avtor dela, ki ga pošilja, ali da obstajajo druge omejitve udeleženca natečaja, ki bi onemogočale nadaljnjo uporabo avtorskega dela, udeleženec natečaja Zvezi prijateljev mladine Slovenije odškodninsko odgovarja za vsoto škodo, ki bi nastala v primeru spora z dejanskim avtorjem oziroma tretjo osebo, povezanega z avtorskimi in ostalimi pravicami.

Udeleženci natečaja, njihovi zakoniti zastopniki in mentorji so s podpisom te prijavnice seznanjeni z razpisnimi pogoji in s tem, da Zveza prijateljev mladine Slovenije natečajna dela in v tej prijavnici zaupane osebne podatke uporablja in obdeluje zgolj za potrebe tega natečaja v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu osebnih podatkov) in nacionalnimi predpisi, ki urejajo to področje. Več o obdelavi osebnih podatkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije si lahko preberete na spletni strani: www.zpms.si.

Spremi list priložite vsakemu delu.

ZBIRNI OBRAZEC ZA VRTCE

Posamezni vrtec tabelo izpolni in jo pošlje naprej regijskemu koordinatorju skupaj z ustvarjenimi deli. VRTČEVSKI NIVO vključuje VSA dela, ki so bila ustvarjena v posameznem vrtcu za namen natečaja, zato ta del izpolni vrtec sam.

REGIJSKI NIVO vključuje dela, ki jih vrtec izbere in pošlje naprej regijskemu koordinatorju. Ker vrtec naredi izbor, tudi tukaj vsa polja vpiše vrtec sam.

REGIJA: _____

VRTEC: _____

NATEČAJ	VRTČEVSKI NIVO		
	število sodelujočih otrok na vrtčevskem nivoju (izpolni vrtec)	število sodelujočih mentorjev na vrtčevskem nivoju (izpolni vrtec)	število vseh ustvarjenih del v vrtcu (izpolni vrtec)
LIKOVNI			

NATEČAJ	REGIJSKI NIVO		
	število otrok, ki jih je vrtec uvrstil na regijski nivo (izpolni vrtec)	število mentorjev, ki jih je vrtec uvrstil na regijski nivo (izpolni vrtec)	število poslanih del na regijski nivo (izpolni vrtec)
LIKOVNI			

ZBIRNI OBRAZEC ZA REGIJSKE KOORDINATORJE

NACIONALNI NIVO vključuje dela, ki jih izbere regijski koordinator in jih pošlje naprej nacionalni koordinatorici natečaja ZPMS, zato ta polja lahko izpolni izključno le regijski koordinator.

REGIJA: _____

Število sodelujočih šol na regijskem nivoju

(število vseh šol, ki so dela poslala na regijski nivo): _____

Število sodelujočih vrtcev na regijskem nivoju

(število vseh vrtcev, ki so dela poslali na regijski nivo): _____

Število sodelujočih šol na državnem nivoju

(število vseh šol, ki jih je regijski koordinator posredoval na ZPMS): _____

Število sodelujočih vrtcev na državnem nivoju

(število vseh vrtcev, ki jih je regijski koordinator posredoval na ZPMS): _____

NATEČAJ	DRŽAVNI NIVO - šole		
	število učencev, ki jih je regijski koordinator uvrstil na državni nivo (izpolni RK)	število mentorjev, ki jih je regijski koordinator uvrstil na državni nivo (izpolni RK)	število vseh poslanih del na državni nivo (izpolni RK)
LITERARNI			
LIKOVNI			
FOTOGRAFSKI			
VIDEO			
INTERNETNI			
USTVARJALNI (največ 1)			
SKUPAJ			

NATEČAJ	DRŽAVNI NIVO - vrtci		
	število otrok, ki jih je regijski koordinator uvrstil na državni nivo (izpolni RK)	število mentorjev, ki jih je regijski koordinator uvrstil na državni nivo (izpolni RK)	število vseh poslanih del na državni nivo (izpolni RK)
LIKOVNI			

natečaj 2021/2022

Brez modre ni zelene,
brez vode ni življenja

Natečaj Evropa v šoli 2021/2022

Nacionalni odbor natečaja Evropa v šoli vsako leto izbere novo temo, ki je navadno vezana na temo evropskega leta, če pa ta ni razpisana, temo poveže s cilji trajnostnega razvoja. V šolskem letu 2021/2022 smo natečaj povezali s 6. ciljem trajnostnega razvoja (čista voda in sanitarna ureditev) in ga naslovili »Brez modre ni zelene, brez vode ni življenja«.

Natečaj Evropa v šoli 2021/2022 je potekal na treh nivojih, in sicer na šolskem, regijskem in državnem nivoju.

Tokrat smo državne nagrajence 13. maja 2022 odpeljali na nagradni izlet v Rakov Škocjan. Tam smo se še posebej zbližali z naslovom Brez modre ni zelene, brez vode ni življenja. Kar 56 udeležencev - nagrajencev in mentorjev - je videlo odtenke od modre do zelene, spoznalo naravni in živalski svet, ki tam obstaja zaradi vode.

Na šolski ravni je v petih kategorijah natečaja Evropa v šoli 2021/2022 sodelovalo:

- 121 osnovnih in srednjih šol
- 8.117 učencev in dijakov

Nagrajenci natečaja Evropa v šoli 2021/2022

V nadaljevanju so predstavljena dela in dobitniki nagrad likovnega, literarnega, fotografskega, video in internetnega natečaja pod skupnim imenom »Brez modre ni zelene, brez vode ni življenja«.

Dela so ocenjevale državne komisije v naslednji sestavi:

Literarni natečaj

1. **Lilijana Ozim**, novinarka in knjižničarka
2. **Ida Mlakar**, pisateljica in pravljničarka
3. **Danica Jazbinšek**, profesorica slovenistka

Likovni natečaj

1. **doc. Kiki Klimt**, magistrica umetnosti
2. **Ida Cimerman**, profesorica likovne umetnosti
3. **Alenka Trotovšek**, profesorica likovne umetnosti

Fotografski in

video natečaj

1. **Davor Lipej**, predsednik Fotokluba Brežice
2. **Branko Benčin**, član Fotokluba Brežice
3. **Matej Kramžer**, član Fotokluba Brežice

Internetni natečaj

1. **Jože Gornik**, Zavod Nefiks
2. **Urška Marzidovšek**, Stičišče Središče
3. **Matjaž Medvešek**, Zavod MISSS

Literarni natečaj

Prvo mesto

Ime in priimek: **Katarina Ihan**

Naslov dela: Modro zlato življenja

Razred in šola: 3. razred, OŠ Polzela

Mentor/-ica: Marija Bastl

MODRO ZLATO ŽIVLJENJA

Kaj je voda?

Voda je tista, ki žejo pogasi,
voda je tista, ki zdravje nam deli.

Z vodo se umivam, telo sperem,
z njo se osvežim in se čista po svetu
napotim.

Voda je dobra za majhne in velike
brez razlike.

Z njo se gredo otroci igrarije,
kadar zunaj dež lije.

Tudi rastline in živali imajo vodo rade
zelo,
saj brez nje bi bilo prehudo.
Voda je zares modro zlato.

A le kdo naj za čisto vodo poskrbi?

Ti, jaz in vsi mi zanjo poskrbimo,
da lahko v življenju se zdravja veselimo.

Drugo mesto

Ime in priimek: **Zoja Klep**

Naslov dela: Brez vode ni življenja

Razred in šola: 3. razred, I. OŠ Celje

Mentor/-ica: Mojca Kamenšek

BREZ VODE NI ŽIVLJENJA...

Vuššš, se zasliši z vrta, vuššš!

Maja: To je najboljša zabava na svetu!

Peter: Se ti lahko pridružim, Maja?

Maja: To bo dvojno špricanje!

Peter: Kaj pa lahko izgubiva? ... Ja nič. (O skrbi za vodo nista vedela ničesar).

Tedaj pa iz okoljskega štaba: Joj, s tema otrokoma moramo nekaj ukreniti!

Gospod Javor: Prav imaš, gospa Kaplja. Mogoče pa ju lahko popeljemo po zgodbi o vodi.

Okoljski štab: Potem pa kar na pot! (v en glas)

Majo in Petra je očitno čakalo neprijetno presenečenje.

Okoljski štab: Pozdravljena, Maja in Peter!

Maja in Peter (v en glas): K-kdo ste? (Obiskal ju je celoten okoljski štab).

Okoljski štab: Smo okoljski štab in naučili vaju bomo varčevati z vodo!

Maja in Peter: Ha, varčevati z vodo! Kako pa nama bo to pomagalo?

Okoljski štab: Bosta videla. V naslednjih minutah vaju čakajo dejstva in pesem o vodi. Vsa dejstva so resnična. Zdaj pa le prisluhnita pesmi.

Ljudi ogromno umazano vodo pije.

Ljudi skrbi, ker pitne vode ni.

Le 1 % vode pitne je.

V Afriki je res hudo,

ker daleč stran hoditi morajo,

da do vode pridejo.

Zato varčujmo z njo in

Zemlji ter ljudem pomagajmo.

Okoljski štab: No, ali zdaj razumeta?

Maja in Peter: Niti približno!

Okoljski štab: Ah! Poslušajta tole: Na Zemlji je 97 % slane vode, okolje 2,5 % sladke vode in 1 % pitne vode.

Maja in Peter: To ne drži! Vsi samo odpremo pipo, kajne?

Okoljski štab: No, mogoče vidva, a pri večini ni tako.

- 771 milijonov ljudi nima dostopa do pitne vode.
- Otroci ponekod pijejo umazano vodo, dobijo bolezni in zato umrejo.
- V Afriki do vode hodijo 6 ur v eno smer.
- Človek, ki živi v mestu, porabi približno 200 do 300 litrov vode na dan.

Maja in Peter: Kaj?

Okoljski štab: Bosta zdaj varčevala z njo?

Maja in Peter: Ja! (glasno)

Okoljski štab: Tu je nekaj praktičnih nasvetov, ki jih upoštevajta.

- Ko si umivata zobe, zaprta pipo.
- Oprhajta se, namesto da se kopata.
- Ne igrayta se z vodo kot sta se prej.
- Z deževnico zalivajta rože.
- Če pipa pušča, jo popravita.

Zdaj pa le varčujta z vodo.

Maja in Peter: Bova, obljubiva.

Okoljski štab: No, potem pa nasvidenje, Maja in Peter.

To je bila poučna zgodba o tem, kako varčevati z vodo. Zdaj pa le vsi varčujmo z njo, če želimo ohraniti našo Zemljo in ljudi na njej.

Tretje mesto

Ime in priimek: **Timotej Švajgel**

Naslov dela: Poplava

Razred in šola: 1. razred, OŠ Polzela, podružnica Andraž

Mentor/-ica: Mateja Medved

POPLAVA

V nekem mestu je bilo sredi parka veliko drevo. Vsako leto si ga je prišlo ogledat veliko ljudi. Pomladi je bilo na njem namreč veliko ptic, ki so si delale gnezda, sredi dneva valile jajca in zvečer pele.

Nekega dne so se nad mestom začeli zbirati temni oblaki. Veter je začel močno pihati. Iz dneva v dan se je drevo, na katerem je živelo veliko ptic, bolj in bolj zibalo. Vode je bilo vedno več in poplava je drevo odplaknila. Ptički so ostali brez doma.

Ljudem je bilo hudo, ker jih niso mogli več poslušati in gledati. Odločili so se, da jim namesto drevesa postavijo ptičjo hišico.

Ptički so tako našli nov dom, oblaki so se razkadili in ljudje so bili srečni.

Prvo mesto

Ime in priimek: **Neja Pugelj**

Naslov dela: Pismo povodnega moža

Razred in šola: 6. razred, OŠ Otočec

Mentor/-ica: Špela Udovič

PISMO POVODNEGA MOŽA

Povodni mož

Predsednik združenja vodnih bitij na odseku NM – Otočec

Krka (pod Gradom)

8222 Otočec

Direktor urada za vode

RS Slovenija

Krka, 2. 2. 2022

ZADEVA: Pritožba

Pozdravljeni!

Sem povodni mož, prihajam iz Novega mesta, natančneje z Otočca. Živim v reki po imenu Krka. V tem odseku reke živim že 596 let, 9 mesecev, 7 dni, 21 ur, 2 minuti in 17 sekund.

Včeraj, ko sem se umival, mi je na glavo padla pločevinka kokakole, kar me je spodbudilo, da vam pišem to pismo! Kje so tisti časi, ko sem s sebe spiral labodje in račje iztrebke, danes pa sem prekrit s to lepljivo, sladko snovjo! To je pa že višek! Vsak dan ista pesem! Ko se umivam, mi na glavo padajo razne svinjarije, ki jih ljudje malomarno zavržejo v reko, ko jih več ne potrebujejo. Celo avto sem že doživel, sploh pa zdaj zadnjih 20 let. Vsako leto v mojo dnevno sobo prileti več avtomobilov. Čeprav sem imel zaradi luči »zastonj disko«, nad čimer pa se ne pritožujem.

Zadnjič so se ščuke pritoževale, da je Krka polna smeti. Kleni pa so mi povedali, da ljudje mečejo smeti v reko, namesto da bi jih vrgli v koš, race pa se skoraj zadušijo, ko jedo alge iz tako onesnažene reke.

Ob nedeljah, ko je pralni dan, pride milnica v reko, to zelo smrdi. Ko pa mi hočejo ribe kaj povedati, jih ne razumem, ker jim iz ust prihajajo milni mehurčki. Pogrešam čase, ko so perice iz bližnjih krajev prihajale prat perilo na bregove zelene lepotice Krke. Z velikimi vedri, polni oblačil, so prišle čisto blizu reke. Tako so s pripomočkom, imenovanim perilnik, drgnile oblačila. Pa ni nič smrdelo!

V današnjem času se gradi vedno več tovarn, kar je še povečalo onesnaževanje, pa ne samo v reki, ampak tudi na travnikih ob njej. V reki Krki zaradi tega pogine veliko rib. Tovarne v reko spuščajo razne tekočine in materiale, ki zelo smrdijo in so nevarne. Zato so se vsi povodni možje, žene in njihovi otroci iz mesta preselili k meni. To me pa zelo jezi, ker je gneča. Otroci so tako razvajeni, pa še miru ne dajo.

No, tako približno izgleda moje življenje. Res je, od 15. stoletja, ko sem se rodil, se je reka Krka zelo spremenila. Zato vas prosim, zavarujte reko pred odpadki, sicer bom primoran, da bom za to poskrbel sam s kakšno »poplavico« in vam iz reke na bregove dostavil vaše smeti.

Zdaj pa me že malo boli roka, pa tudi črnila nimam več! Lepo bodite!

Vaš Povodni mož

Drugo mesto

Ime in priimek: **Ajda Čremožnik**

Naslov dela: Kam segajo globine morja?

Razred in šola: 6. razred, OŠ Polzela

Mentor/-ica: Marija Kronovšek

KAM SEGAJO GLOBINE MORJA?

Kam segajo morja globine,
ta košček, odrezan od sveta
našega planeta Zemlje,
največje dobrine?

Sivi kit tava tja, v globine,
čez valove,
le kam čez široko cesto morja plove?
Priplava iz neznanega daljnega oceana.
Krči se prostor življenjski njegov,
zaradi podnebnih sprememb nikoli
več ne bo varnih njegovih rodov.

Le zakaj valove šumeče s plavutmi reže?
V globinah skuša rešiti se ribiške mreže.
Barke bele jadra zopet so razprle,
izplule v širne oceane,
vode prostrane.

Kit še kar po morju plove,
nosi ga nemirni tok vode.
Mimo koral, onesnaženih obal,
potuje v dežele tuje.
Plava mirno, brez prestanka,
kot bi ga nosila neskončna zanka.
V samotnem morju brez življenja,
pot mu kaže brezkončna luč hrepenenja.

Sivi velikan zatava še globlje v morje.
Tam v daljavi mu pogled obstoji,
ker še eno morsko živo bitje tam živi.
Gleda in opazuje,
se živali še bolj približuje.
Živo bitje plapolja,
z lovskami belimi kakor iz snega.

Z lovskami miglja sem ter tja,
počasi pluje v daljave morja.

Osamljeno »bitje« v morju je plastika!
Zdi se kot prava znanstvena fantastika.

Kitu luč upanja in hrepenenja ugasne.
Ne kaže več mu poti.
Sedaj čisto sam plava v temi.
Svetloba temi roko podaja,
kit pa še naprej hrepeni in upa,
da njegovo življenje nadaljevalo se bo brez
obupa.

Iz globin odplava na površje,
kjer sonce zlato sije
in s toploto vse ovije.

Sivi velikan dvigne svojo glavo iz vode,
vedno si je želel ugledati luč sveta,
saj je bil naveličan mrtvega morja.

Ozre se po kopnem brez življenja,
tem negibnem nebu brez hrepenenja.
Nazaj želi si kit v globine,
saj ga pogled na kopno takoj mine.

Zasliši globin šepet večne samote,
saj kopno izgublja svoje vrednote,
vodo in zrak,
ki ga za življenje potrebuje čisto vsak.

Sivi kit se še zadnjič po kopnem ozre,
sonce na površju res pripeka in žge.

Tudi ozonski plašč posledice trpi,
luknje ga razjedajo,
a ljudje se tega premalo zavedajo.

Kit glavo potopi nazaj v morje črno,
s pogledom na kopno je zagrizel v
prihodnosti zrno.

Požirek usode je bil boleč,
zaradi podnebnih sprememb
naš planet čaka na scenarij rdeč.

Zatone v globine
brezmejne tišine,
kjer iskal bo zase moč,
iskal bo srečo
in čakal na boljši jutri,
tako rekoč.

Kam segajo globine morja?
Kdo ve?
V naše in Zemljino srce.

Tretje mesto

Ime in priimek: **David Pavlakovič**

Naslov dela: Ko zelena barva narave zmaga nad modrino ekrana

Razred in šola: 6. razred, OŠ Vinica

Mentor/-ica: Mateja Medvešek Rijavec

KO ZELENA BARVA NARAVE ZMAGA NAD MODRINO EKRANA

Prvo dejanje

Petek popoldne.

Oče: Kako lep dan za lovljenje rib!

Mama: Vzemi s seboj Janka, saj že cel dan sedi pred računalnikom.

Oče: Prav. Janko, pridi, greva k reki.

Janko: Samo še malo ... Pridem ...

Oče: Si le prišel?

Janko: Si že ujel kakšno ribo?

Oče: Ne, na žalost, ne še.

Janko si pripravi ribiško palico in jo zavihti v vodo. Sedi in opazuje svoj plovek.

Janko: Mislim, da se je nekaj ujelo!

Oče: Povleci, Janko, povleci!

Janko: *Razočarano.* Uf, samo plastenka je.

Oče: Pa drugič. Noči se. Bolje, da se odpraviva proti domu.

Janko: Velja. Greva.

Oče pospravi ribiški pribor in se odpravi proti domu. Janku se zatakne pri zlaganju ribiške palice.

Vodna vila: Počakaj!

Janko: Kdo je to rekel?

Vodna vila: Jaz.

Janko: Kdo pa si ti? Povej!

Vodna vila: Jaz sem vodna vila. Kako pa je tebi ime?

Janko: Ime mi je Janko.

Vodna vila: Pozdravljen, Janko. Ali morda veš, zakaj nista z očkom ničesar ujela?

Janko: Ne vem. Morda danes ni pravi dan za ribolov. A ti veš, zakaj nisva ničesar ujela?

Vodna vila: Zato ...

Janko: *Zazvoni telefon.* Počakaj, mami me kliče ... Halo ...

Mama: Kod se obiraš tako dolgo? Pridi, večerja je že na mizi.

Janko: Oprosti, vodna vila, mama je rekla, da moram takoj domov na večerjo.

Vodna vila: Prav. Le pojdi ... Vrniti se jutri ...

Janko: Dogovorjeno. Lahko noč ...

Vodna vila: Tudi tebi lahko noč!

Mama: Zunaj je že čisto temno. Skrbelo me je zate. Pojej in pojdi v posteljo.

Po večerji si gre Janko umiti zobe in se odpravi v svojo sobo.

Drugo dejanje

Janko: Dobro jutro.

Oče: Dobro jutro, Janko! Kam pa se ti tako mudi navsezgodaj?

Mama: Dobro jutro. Kam hitiš?

Janko: Ne morem povedati, oprostita. Grem ... Kmalu se vrnem.

Janko se odpravi poln pričakovanja in nestrpen do reke. Želi nadaljevati pogovor z vodno vilo. Kliče jo ...

Janko: Vodna vila, tukaj sem ...

Vodna vila: Tukaj sem, Janko. Dobro jutro.

Janko: Ali mi lahko, prosim, poveš, zakaj nisva z očijem včeraj ulovila nobene ribe?

Vodna vila: Zato, ker je reka zelo onesnažena in v njej ni več skoraj nič življenja.

Janko: To pa ni dobro.

Vodna vila: Se strinjam.

Janko: Imam idejo!

Vodna vila: Jankoooo, kam greš?

Janko hiti domov in hiti razlagati ...

Janko: Mama, pokliči naravovarstvenike.

Mama: Zakaj pa? Se je kaj zgodilo?

Janko: Reka je onesnažena, zato oči nikoli ničesar ne ulovi. V njej ni rib.

Mama: Če si prepričan, da je tako, bom poklicala kar takoj.

Mama telefonira in se pogovarja.

Tretje dejanje

Pri reki se zbere Jankova družina in skupina naravovarstvenikov.

Naravovarstvenik: Vzamemo vzorec vode in jo bomo analizirali kar na terenu.

Spogledovanje in odkimavanje strokovnjakov pokaže, da z vzorcem vode iz reke ni vse dobro.

Naravovarstvenik: Zaščitili bomo območje in očistili reko.

Janko: Hvala vam! Rešili boste reko, ribe ...

Mama in oče: Najlepša hvala!

Naravovarstvenik: Tudi vam hvala, ker ste opazili in poklicali.

Janko se odmakne navzgor proti toku.

Janko: Vodna vila, vse bo dobro! Hvala ti!

Gladina vode se čarobna zalesketa in bilo je jasno, da brez modre ne bi bilo zelene in brez čiste vode niti življenja ne.

Prvo mesto

Ime in priimek: **Dana Dolenc Rijavec**

Naslov dela: Modra ptica

Razred in šola: 7. razred, OŠ Miroslava Vilharja Postojna

Mentor/-ica: Lara Brankovič

MODRA PTICA

Pred nastankom življenja je bila Zemlja podobna gorati puščavi. Mrtve skale so se dvigovale v nebo, veter je odnašal oblake peska in nikjer ni bilo žive duše.

Nato se je pojavila Ptica. Nihče ni vedel, od kod je priletela, le pusti vrhovi gora šepetajo, da se je izvalila iz prvega sončnega žarka, ki je posijal na zadnjo zvezdo.

Ptica je letela nad Zemljo, pusto Zemljo, ter prahom in gorovjem, ki je molče strmelo vanjo.

Ko je tretjič obletela Zemljo, ji je izpadlo prvo pero. Njeno največje pero je padlo v največjo puščavo na Zemlji. Tam se je spremenilo v ocean, prvi največji ocean, ki je prekril vso puščavo ter na površju pustil le celine in otoke.

Ko je Ptica šestič obletela Zemljo, ji je v zraku izpadel šop peres, ki so se razpršila in padla na celine. Tam so se spremenila v morja.

Ko je Ptica devetič obletela Zemljo, ji je izpadel šop najmanjših peres, ki so padla na celine in otoke. Tam so se spremenila v jezera, reke, potoke in tolmune.

Ptica je opazovala Zemljo, drugačno od prejšnje. Videla je, kako so bregovi ozeleneli in celine oživele, kako se mala bitja razvijajo v večja in naseljujejo vodo in kopno. Nato je razprla svoja krila in se vrnila, od koder je prišla.

Ko Ptice ni bilo več tam, se je na Zemlji pojavilo nenavadno, novo bitje - človek. Ni imelo dlake, perja ali lusk, temveč nenavadno moč, ki je druga bitja niso premogla: mišljenje, razum, pamet. S to močjo si je človek začel podrejati Zemljo: zasušnjeval in moril je živali, požigal in siromašil krajine in kalil vodovja. Uničeval je svoj lastni dom.

Ptica je začutila pogin svoje stvaritve in vrnila se je k Zemlji, ki je bila takrat podobna prvi, puščavski Zemlji. Razjezila se je na bitje, ki je s svojo posebno močjo uničevalo svoj lastni dom, ki ga je ustvarila. Uporabila je starodavno sposobnost, da je vodo, kar jo je pač ostalo, odpoklicala z dolžnosti, da je postala pernati okras kot nekoč, ko je služil svoji gospodarici.

Ker jim je bila voda, življenje, odvzeta, so živali, rastline in človek umrli. Zemlja je postala taka kot takrat, ko še ni bila blagoslovljena z življenjem. Toda pradavna gorovja in prah še zmeraj šepetajo povest o Ptici, ki bo neke drugje ustvarila življenje, kot ga je nekoč tu.

Drugo mesto

Ime in priimek: **Matic Cimerman**

Naslov dela: Vodni izvir

Razred in šola: 7. razred, OŠ Mirana Jarca Črnomelj

Mentor/-ica: Karmen Golobič

Vodni curek predstavlja

Vodni izvir

Število 1, 23. 2. 2022

**Brez modre ni
zelene, brez
vode ni življenja**

*Voda je predpogoj za
nastanek in tudi
obstane življenja.*

Brez nje lahko človek preživi le nekaj dni.

Ločimo dve večji skupini
vod: sladko in morsko.
Sladka voda obsega le 2,5 %
vodnih virov na Zemlji, od
tega je 70 % shranjenih v
ledenih in snežnih gorah na
arktičnih in antarktičnih
območjih, preostanek pa v
podtalni vodi, jezerih, rekah
in mokriščih.

Človeštvo je velik
porabnik vode in
močno vpliva na vodni
režim v številnih
pokrajinah, pa tudi
globalno.

Voda torej ni le naravno
bogastvo, pač pa je tudi
človekova pravica,
neodtujljivo povezana s
pravico do življenja in
pravico do zdravja.

V zadnjih 100 letih se je poraba pitne
vode denimo povečala za šestkrat. Rast
prebivalstva in višja raven dohodka
vodita do večjega povpraševanja po
izdelkih, ki zahtevajo večjo porabo vode,
kot so meso, sladkor in bombaž.

Potrošnja vode narašča
Močno se povečuje tudi onesnaževanje
vode, kar vpliva na njeno kakovost in
primernost za uporabo.

Stran 1

Številka 1, zj. 2, 2022

Vodni izvir

Dostop do nje je predpogoj za uživanje mnogih drugih človekovih pravic, kot je pravica do izobrazbe, stanovanja, hrane, zdravja, življenja, zdravega življenjskega okolja, dela in zaščite pred krutim, nečloveškim in ponižujočim kaznovanjem oziroma obravnavo.

Pravica do vode vključuje:

Povzeto: Publikacija Evropa v letu 2021/2022

- o svobodo pred onesnaženjem vodnih virov, pred diskriminacijo pri dostopu do čiste pitne vode.
- o daje pravico človeku, da dostopa do čiste, varne pitne vode, ki ga bo ohranjala pri zdravju in življenju.
- o pravico do sodelovanja pri sprejemanju odločitev na državni in lokalni ravni v zvezi z vodo in sanitarnimi zadevami.
- o oskrba z vodo mora biti zadostna.
- o voda za osebno in domačo uporabo mora biti varna (brez parazitov, mikrobov, škodljivih kemičnih substanc) in spremenljiva (barva, vonj, okus).
- o voda in sanitarije morajo biti fizično in varno dostopne za vse prebivalstvo.
- o voda mora biti cenovno dostopna vsem.

Slika 1: Znak kapi vode (Pridobljeno: <https://www.dominik.si/realizacije/>, 20. 2. 2022)

Tu pa je nekaj zanimivosti o pravici vode:

1. 771 milijonov ljudi nima niti osnovnega dostopa do čiste pitne vode.
2. 4,2 milijarde ljudi nima dostopa do ustreznih sanitarij, zato kar 800 otrok mlajših od 5 let, umre vsak dan zaradi bolezni, povezanih z boleznimi, ki jih povzroča onesnažena voda, in neprimernih sanitarij.
3. 40 % vseh ljudi na tem planetu živi brez osnovnih domačih naprav za umivanje rok z milom in vodo.
4. Okrog 80 % odpadne industrijske vode odteče nazaj v vodne tokove, ne da bi jih prečistili ali ponovno uporabili.
5. V povprečju morajo afriške in azijske ženske prehoditi razdaljo 6 km, da dobijo vodo za svoja gospodinjstva.
6. Do leta 2050 bi lahko na območjih, kjer vode primanjkuje vsaj en mesec na leto, živelo že do 5,7 milijarde ljudi, kar bi lahko ustvarilo tudi nepredstavljiv boj za vodne vire.
7. Tudi v Sloveniji na žalost ni vsem prebivalcem in prebivalkam zagotovljen dostop do pitne vode, na kar sta opozarjala tako Varuh človekovih pravic RS kot Amnesty International Slovenije. Raziskava Vzoredna življenja Amnesty Slovenije razkrija, da številne romske skupnosti v Sloveniji živijo v hudi revščini in nimajo dostopa niti do minimalnih nujnih količin vode.

Stran 2

Vodni izvir

Število 1, 23. 2. 2022

8. Pravica do vode ne pomeni, da mora biti voda zastoj, razen če si je gospodarstvo ne more privoščiti. Le v takšnem primeru mora država zagotoviti minimalne količine vode zastoj. Voda mora biti dostopna vsem po cenah, ki bodo ljudem omogočale, da si jo lahko privoščijo.
9. Pravica do vode zajema le dostop do vode za osebno in domačo rabo, razen če uporaba vod v kmetijstvu preprečuje stradanje.
10. V strahu pred privatizacijo vode in posledično povziranje cen za dostop do vode je spomladi 2013 državljansko pobudo za zaščito vode kot javne dobrine podpisalo skoraj 2 milijona Evropejcev in Evropejk.

Vin diskriminacije so lahko
zastoj, politike, ukrepi,
izključujoče oblikovanje politik
(neuspešnost, ne vključevanje),
pomanjkanje razbire prosti
diskriminaciji s strani privatnih
ustrežev. Države imajo obvezno,
da preprečijo in izkoreninijo
diskriminacijo na vseh področjih.

Revni so pogosto sistematično
izključeni iz sistema, ki
omogoča dostop do vode.

»Vsi bi morali imeti osnovno pravico
do uporabe vode.«

Skupine, ki so še posebej izpostavljene diskriminaciji, so:

1. **URBANI IN PODEŽELSKI REVEŽI:** (ker so revni, se težko soočajo s pomanjkanjem vode) – več kot milijarda ruralnih prebivalcev mora svoje potrebe opravljati na prostem, kar ima negativne posledice za njihovo zdravje in fizično varnost.
2. **ŽENSKE:** Ženske in otroci v skupnostih po svetu so večkrat tisti, ki zagotavljajo vodo, zlasti če do nje ni dostopa neposredno na zemljišču. Zato deklice ne morejo redno obiskovati šole (oziroma jo manj v primerjavi s fanti), ob teh dejavnostih so lahko izpostavljene in postanejo žrtve groženj, posilstev, mučenja – v zameno za pitno vodo so pripravljene ponuditi seksualne usluge; ženske so tudi pogosto izključene iz procesa sprejemanja odločitev.
3. **OTROCI:** Džareja je najpogostejši vzrok za umrljivost otrok, starih manj kot pet let; več kot 90 % primerov smrti otrok je povezanih z onesnaženo vodo in neprimernimi sanitarijami (pomanjkanje čiste pitne vode poveča občutljivost otrok za bolezni).
4. **BEGUNCI IN NOTRANJE RAZSELIENE OSEBE:** So še posebej izpostavljeni rasizmu, ksenofobiji in diskriminaciji, kar vpliva tudi na njihovo pravico do vode.

Stran 3

Število 1, 23. 2. 2022

Vodni izvir

5. Taborišča za begunce in notranje razseljene osebe so običajno prepolni in nimajo urejenega dostopa do osnovnih storitev, kot je dostop do varne pitne vode in sanitarij, kar poveča možnost epidemij.

STAROSELSKO PREBIVALSTVO: dostop do pitne vode za staroselsko prebivalstvo je povezan s kontrolo nad njihovo tradicionalno zemljo in viri – naravnimi vodni viri, iz katerih tradicionalno črpajo staroselci, jim pogosto postanejo nedostopni zaradi razlašanja zemlje in poseganja v njihovo tradicionalno okolje.

Slika 1: Arheološki najdišče v Indiji (Pridobljeno: <https://www.dhammadownload.com/dhammadownload/india.html>, 22. 2. 2022)

Slika 2: Otok - otok v Indiji (Pridobljeno: <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-17400000>, 22. 2. 2022)

Slika 3: Begunci (Pridobljeno: <https://www.migrationpolicy.org/en/migration-policy-and-the-refugee-crisis>, 22. 2. 2022)

Države morajo sprejeti in implementirati pozitivne ukrepe, ki bodo posameznike varovale pred diskriminacijo. Politike morajo biti oblikovane na način, da zagotavljajo dostop do vode ne samo večini, ampak tudi manjšinam in ranljivim skupnostim.

Država mora vsem zagotoviti dostop do zadostnih količin zdrave, pitne vode za osebno in domačo rabo. Torej dostop do vode za pitje, osebno in hišno higieno ter sanitarije, umivanje oblačil, pripravo hrane. Država mora tekoč zagotoviti dostop do minimalnih količin čiste pitne vode, da prepreči razvoj bolezni. Sicer pa ima država obvezo, da pravico do vode spoštuje, ščiti in izvršuje.

Pomanjkanje vode je svetovni problem

Pomanjkanje vode je svetovni problem, ki pa se nam, z vodo preskrbljenim Slovincem in Slovenkam, večinoma zdi nepomemben. Zavemo se ga šele takrat, ko imamo suho grlo ali ko nam voda kako uro ali dve ne priteče iz pipe.

Ljudje vodo pijemo, z njo kuhamo, se umivamo in tuširamo, pomivamo, peremo in zalivamo. Voda je v nas in okoli nas, vendar se ljudje običajno zavedamo le vode, ki jo neposredno porabimo, ne zavedamo pa se, da ogromne količine vode porabimo kot potrošniki dobrin – izdelkov in storitev. Za izdelavo, pridelavo ali predelavo dobrin, kot so hrana, oblačila, papir, pohištvo, električne naprave in električna energija, je potrebna voda. Kadar govorimo o vodi, ki jo porabimo pri izdelavi določenega izdelka ali pri pridelavi dobrin, govorimo o virtualni vodi.

Na povezavi, ki jo predložena lahko izmerite tudi svoj vodni odtis. Opomba: ker Slovenije med izbranimi državami ni, predlagamo, da izberete Avstrijo kot Sloveniji najbližjo in primerljivo državo. Ob rezultatih razmislite, kaj lahko spremenite v svojem vsakodnevnem življenju, da bi svoj vodni odtis zmanjšali.

<https://waterfootprint.org/en/resources/interactive-tools/personal-water-footprint-calculator/personal-calculator-extended/>

Stran 4

Tretje mesto

Ime in priimek: **Tomaž Korez**

Naslov dela: Voda

Razred in šola: 7. razred, OŠ Žetale

Mentor/-ica: Saša Peršoh

VODA

Kaj je tekočina,
ki prihaja iz vodovij
neizmernih valov
in morja onstran sonca?

Voda! Voda! Voda!

Kaj je tekočina,
mojstrica vodnih iger,
ki daruje
odžejo vsem ljudem?

Voda! Voda! Voda!

Kaj je pomembna dobrina,
ki prihaja iz jezera,
se izliva v morja
in jo rad vsak ima?

Voda! Voda! Voda!

Prvo mesto

Ime in priimek: **Eva Šket**

Naslov dela: Pesem o vodi

Letnik in šola: 4. letnik, Gimnazija Celje - Center

Mentor/-ica: Nataša Grobelnik

PESEM O VODI

Samo s studencem me oplazi,
pa se bo iz mene vsul slap.
Okleni me z očmi, modrimi, kakor zbiralishče vode,
ki izvira iz brezmadežnih snegov –
ledene, kakor trajna belina, a nedolžne kot kristalno čist curek potoka.

Izpari sol iz moje solze,
le zate mi je mar.
Z jutrom se zmočim in ohladim,
a ob tvojem pogledu počim in iz mojih razpok priteče stampedo drobnih belih rib.
Takšen naj bi bil izvir vode na nekem poraščenem griču, kamor sva šla opazovat pomladno nebo in
poslušat prihod siničk.

Okoli naju se je pretakala
v oblakih, listnih žilicah,
po vdihanem zraku in nazadnje pod tvojimi spečimi vekami.

K tebi me poganja tok zavesti.
Kaj vse bi dal, da bi videl tvoj ocean.

Drugo mesto

Ime in priimek: **Lara Kolar**

Naslov dela: Draga voda

Razred in šola: 2. letnik, Gimnazija Ptuj

Mentor/-ica: Vida Vidovič

DRAGA VODA

Draga voda ...

... tebi posvečam to delo. Ker nisi samo brezbarvna tekočina brez vonja in okusa, ki nam omogoča preživetje. Ker nisi samo polarna spojina ali pa tista 2 litra na dan, ki jih moramo spiti po priporočilu strokovnjakov. Predstavljaš 70 % Zemljinega površja; mlake, ribnike, potoke, reke, jezera, morja, oceane ... Predstavljaš dom mnogih rastlinskih in živalskih vrst. Predstavljaš mir in spokojnost ali pa grozo in srditost kot ogromen slap ali pa nevarne brzice, spet drugič pa predstavljaš odločnost in vztrajnost, ko si neutrudno utiraš svojo pot med skalovjem. Voda, tvoja prvinskost me je navdihnila, da ti napišem teh nekaj vrstic.

... občudujem te. Naša dežela bi bila brez tebe kot pesnik brez peresa. Si toplo, slano Jadransko morje, ki obliva pomole, rte in klife. Si razburkana gorska reka, ki izvira v osrčju neokrnjene narave in prijetna osvežitev planincu. Kot topel majski dež škrabljaš po strehi, ko s čajem v roki berem svoj najljubši roman. V jesenskih jutrih, ko se dvigne megla, rada gledam odsev Ptuja na gladini lene Drave in v toplih julijskih nočeh, ko se po morskih valovih razlijejo barve sončnega zahoda, pozabim na vse skrbi. Vseposod puščaš svoj pečat. Bogata s kalcijevim karbonatom pod Zemljinim površjem snuješ dih jemajoče tvorbe. Po rečni strugi kotliš kamenček, dokler ne dobi popolnoma nove podobe. Koliko zgodb bi ta prodnik lahko povedal. Res si neverjetna, draga voda. Nič čudnega, da si navdihnila marsikaterega velikega pisca. Vsakdo je že kdaj slišal za Gregorčičevo brdsko Sočo, pa za Savico, pri kateri se je pokristjanil nesrečni Prešernov Črtomir, ali pa za kakšno ljudsko delo, v katerem si opevana. Draga voda, občudujem te.

... hvala ti. Včasih si želim, da bi lahko spregovorila. Tako dolgo si že na našem planetu. Med tvojimi vrtinci so ujete skrivnosti, neizrečene želje in šumenje tvojih valov pripoveduje zgodbe. S teboj se je začelo življenje in od takrat si vedno tukaj. Koliko solz je preteklo v gajih, skozi katere tečeš, kolikokrat te je kalila rdeča kri, koliko raziskovanja željnih mornarjev je svoj večni mir našlo na dnu oceana. Svet je poln grozot; grozot, ob katerih obnemiš, ti pa tečeš neumorno naprej. Koliko vodnih krogov si že sklenila? Kaj si misliš o nas, draga voda? Na jezovih nam pohlevno kloneš, v poplavih pa terjaš svoj davek. Res si prava uganka. Skrivnostna, nevarna, pa vendar me pritegneš. Tebi voda, tebi bi se želela izpovedati. Vedno, ko me kaj teži. Ti bi moje izpovedi varovala. Ponesla bi jih s seboj v daljne dežele, v neskončne oceane. Bili bi le neznatna pikica, nič pomembnega, kako lepo je upati. Hvala ti, voda.

... oprosti. Ko mislim nate, rada pomislim na kristalno čiste izvire, smaragdne reke in vodo, ki priteče iz pipe, kadarkoli si jo zaželim. Vem, da vsepovsod ni tako. Ponekod tečeš leno, umazana in postana po dolinah smrti in revščine. V oceanih plavajo gore, otoki smeti. Žgoče sonce neusmiljeno tali ledenike. Prisiljena si moriti kot naravna katastrofa, nas pa to ne strezni. Kričiš na pomoč, ves svet kriči na pomoč, mi pa se, dokler smo sami varni, zapiramo v mehurčke brezbržnosti. Jemljemo te kot samoumevno. Ne zavedamo se slabih navad in dejanj, katerih posledice se počasi kažejo. Nas bo kdaj izučilo? Upam, da takrat ne bo prepozno. Oprosti, draga voda.

... sedaj pa le pojdi. Gotovo se ti kam mudi. Nikoli nisi pri miru. Pojdi in kamor prideš, vdahni pokrajini življenje in lepoto. Postani navdih, tolažba, uteha ... Obljubim ti, da se te bom potrudila varovati, da te bodo lahko občudovali še dolgo. Ko mene več ne bo.

Tretje mesto

Ime in priimek: **Tjaša Kovačič**

Naslov dela: Moje solze niso več bistre

Razred in šola: 3. letnik, Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik

Mentor/-ica: Marjeta Kralj

MOJE SOLZE NISO VEČ BISTRE

Poznam
čisto vse grozote, ki se
vsepovsod godijo, vem za čisto vse otroke,
ki zvečer v solzah zaspijo. Poznam čisto vse ljudi,
ki za druge mar jim ni, in vem za čisto vsakega, ki si pred
resnico zakriva oči. Delam vse, kar lahko, da bi vsem pri meni
bilo lepo. A ne morem več, mi zmanjkuje moči, dušim se v težavah
in **stiskah ljudi**. Moja naloga je, da vas varujem, ne, da nad vami
objokujem. Upam, da moj jok sliši vsaj kdo, ki bi **pogumno podal** mi roko.
Ki razumel bi, da vode zmanjkuje, zato se jaz krivo počutim; še huje –
vsak dan se sprašujem, kako bi lahko ljudem pomagala, rešila to zlo.
Slišim jok ubogih otrok, vidim ljudi, imajo polno dobrot. Čutim, da vode
v meni ni čiste, še **moje solze niso več bistre**. Vodo lahko očistila bi,
a ne, če pokrita sem z odejo smeti. Srce se mi trga za vsako življenje,
ki do zadnjega diha ga spremlja hrepenenje. Le požirek vode, čiste,
bistre si želi. Ljudje moji dragi, kaj vam še zakriva oči? Sama sem
slabotna, brez moči, od mene pa odvisni ste prav vsi. Skupaj
stopimo, nekaj ukrenimo, svoje navade malo spremenimo.
Mislimo na druge in dobro jim želimo, skupnih uspehov
pa se vsi veselimo. Za vas bi rada naredila
čisto vse, a brez vaše pomoči
to žal ne gre.

Ne morem
več ...

Nekaj moramo
narediti ...

Sama sem
nemočna ...

Potrebujem
pomoč ...

To vam
sporoča

vaša Zemlja

Likovni natečaj

Prvo mesto

Ime in priimek: **Neža Mihelič**

Naslov dela: Brez vode ni življenja

Razred in šola: 2. razred, OŠ Stari trg ob Kolpi

Mentor/-ica: Ingrid Mihelič

Drugo mesto

Ime in priimek: **Vita Žist**

Naslov dela: Raziskujem morsko dno

Razred in šola: 3. razred, OŠ Metlika

Mentor/-ica: Maja Kočevar

Tretje mesto

Ime in priimek: **Klemen Šuštaršič**

Naslov dela: Drevo življenja

Razred in šola: 1. razred, OŠ Gorica Velenje

Mentor/-ica: Saša Korenič, Tina Brezovnik

Prvo mesto

Ime in priimek: **Lina Dolgan**

Naslov dela: Morska deklica

Razred in šola: 5. razred, OŠ Danila Lokarja Ajdovščina

Mentor/-ica: Nataša Rupnik

Drugo mesto

Ime in priimek: **Iva Vladić**

Naslov dela: Ne bodi kot drugi

Razred in šola: 5. razred, OŠ Metlika

Mentor/-ica: Tanja Vraničar

Tretje mesto

Ime in priimek: **Alja Erman**

Naslov dela: Pitna voda

Razred in šola: 4. razred, OŠ Milana

Majcna Šentjanž

Mentor/-ica: Alja Felser

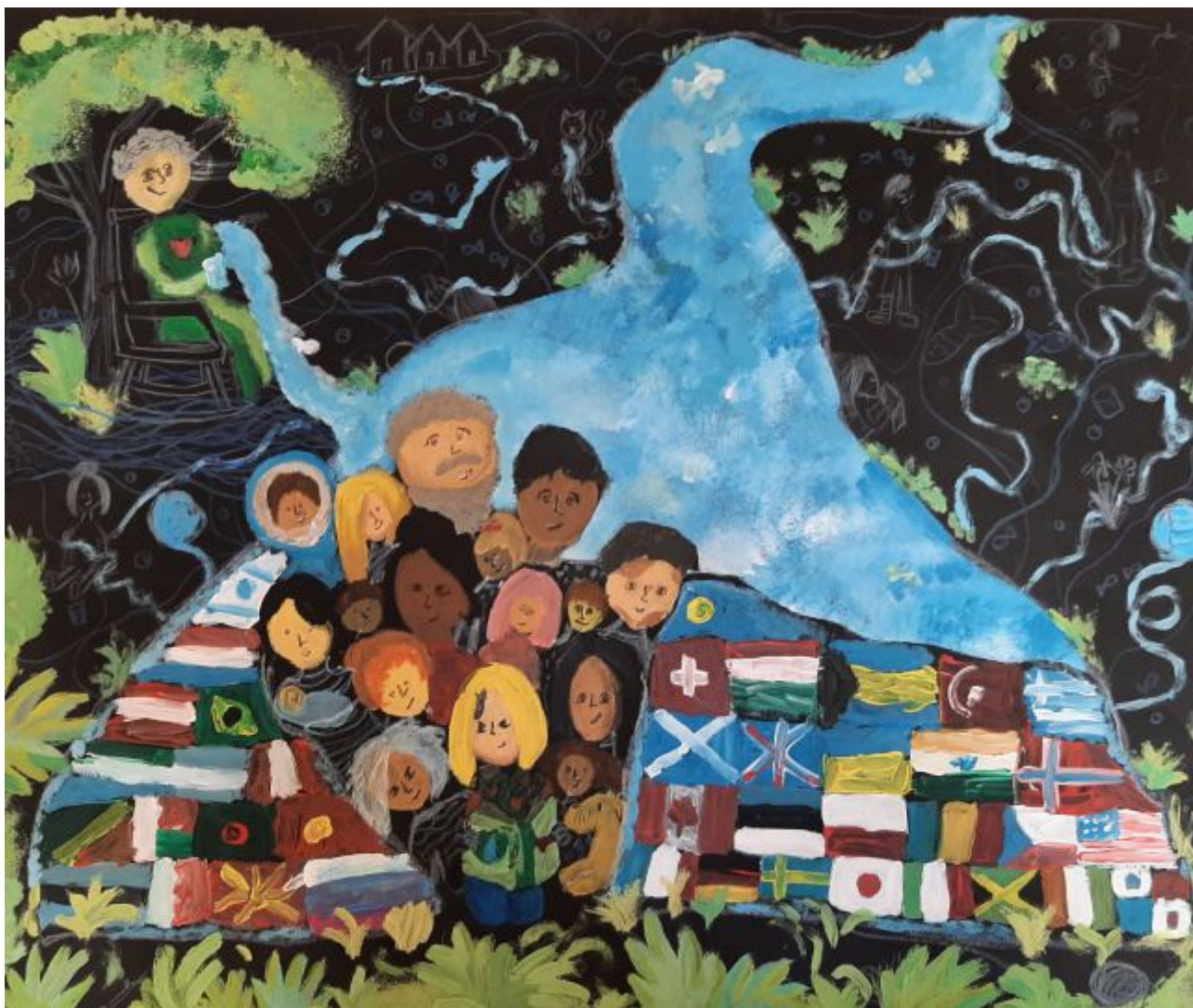
Prvo mesto

Ime in priimek: **Dominika Kodele**

Naslov dela: Voda omogoča življenje – vsi na svetu bi morali ohranjati vodne vire!

Razred in šola: 8. razred, OŠ Šturje Ajdovščina

Mentor/-ica: Anuša Blažko

Drugo mesto

Ime in priimek: **Iva Racman**

Naslov dela: Življenje je darilo vode

Razred in šola: 9. razred, OŠ Brežice

Mentor/-ica: Mojca Barbič

Tretje mesto

Ime in priimek: **Alisa Ribo**

Naslov dela: V skrbi za vodo

Razred in šola: 8. razred, OŠ Franca Rozmana Staneta Maribor

Mentor/-ica: Janja Tomažič

Posebna nagrada

Ime in priimek: **Denis Ivartnik**

Naslov dela: Hočem čisto vodo

Razred in šola: CVIU Velenje

Mentor/-ica: Robert Klančnik

Posebna nagrada

Ime in priimek: **Laren Joh**

Naslov dela: Rad pijem vodo

Razred in šola: PPVI III. Stopnja, OŠ Milke Šobar-Nataše

Mentor/-ica: Andreja Schwenner

Posebna nagrada

Ime in priimek: **Tian Vargek**

Naslov dela: Rad se kopam v čisti vodi

Razred in šola: CVIU Velenje

Mentor/-ica: Robert Klančnik

Posebna nagrada

Ime in priimek: **Ernesa Halimaj**

Naslov dela: Vsak dan pijem vodo

Razred in šola: CVIU Velenje

Mentor/-ica: Robert Klančnik

Posebna nagrada

Ime in priimek: **Reis Kurtaj**

Naslov dela: Brez vode ne bi bilo gusarjev

Razred in šola: 6. razred, CVIU Velenje

Mentor/-ica: Robert Klančnik

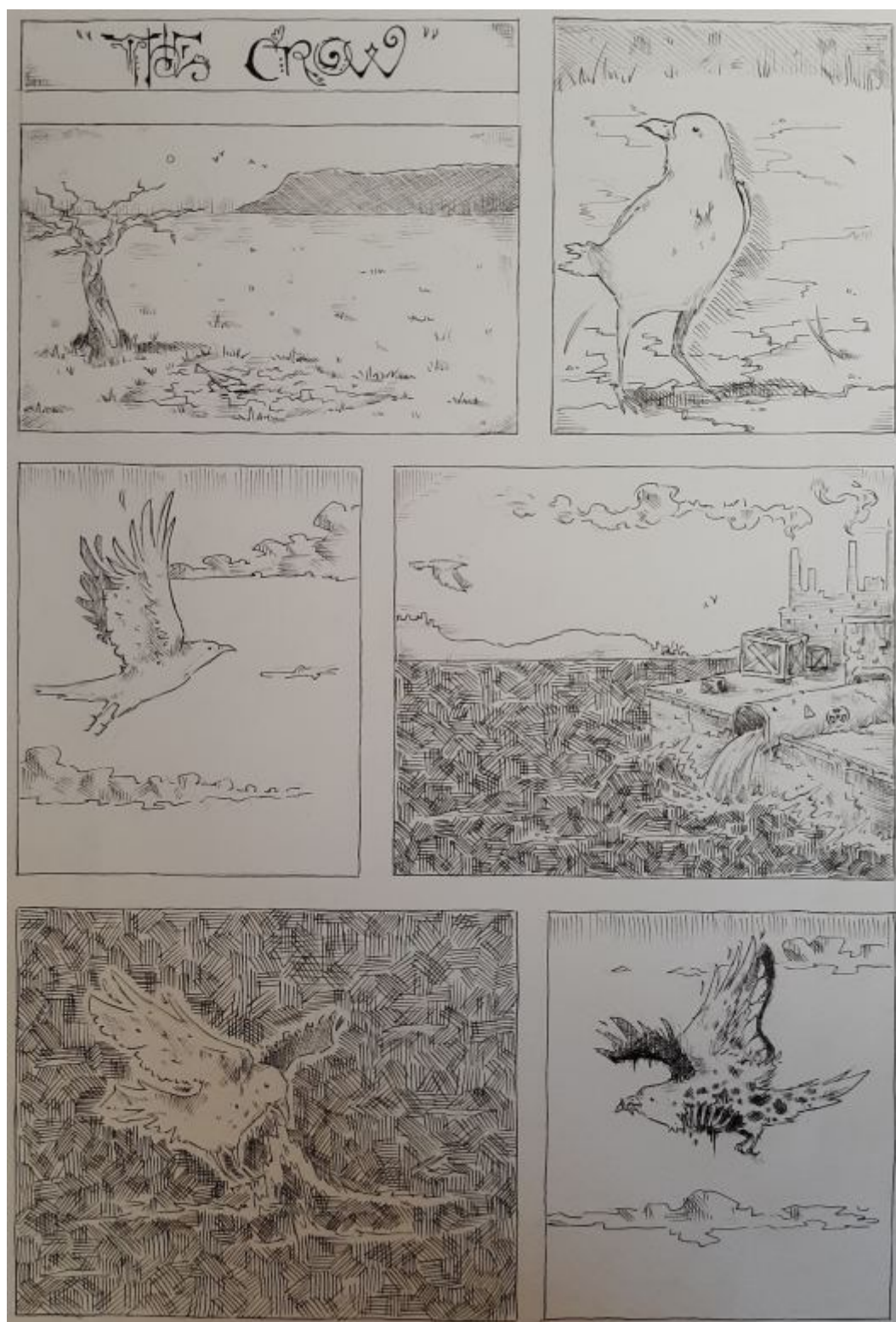
Drugo mesto

Ime in priimek: **Neža Bizjak**

Naslov dela: The crow

Letnik in šola: 1. letnik, Gimnazija Nova Gorica

Mentor/-ica: Bogdan Vrčon

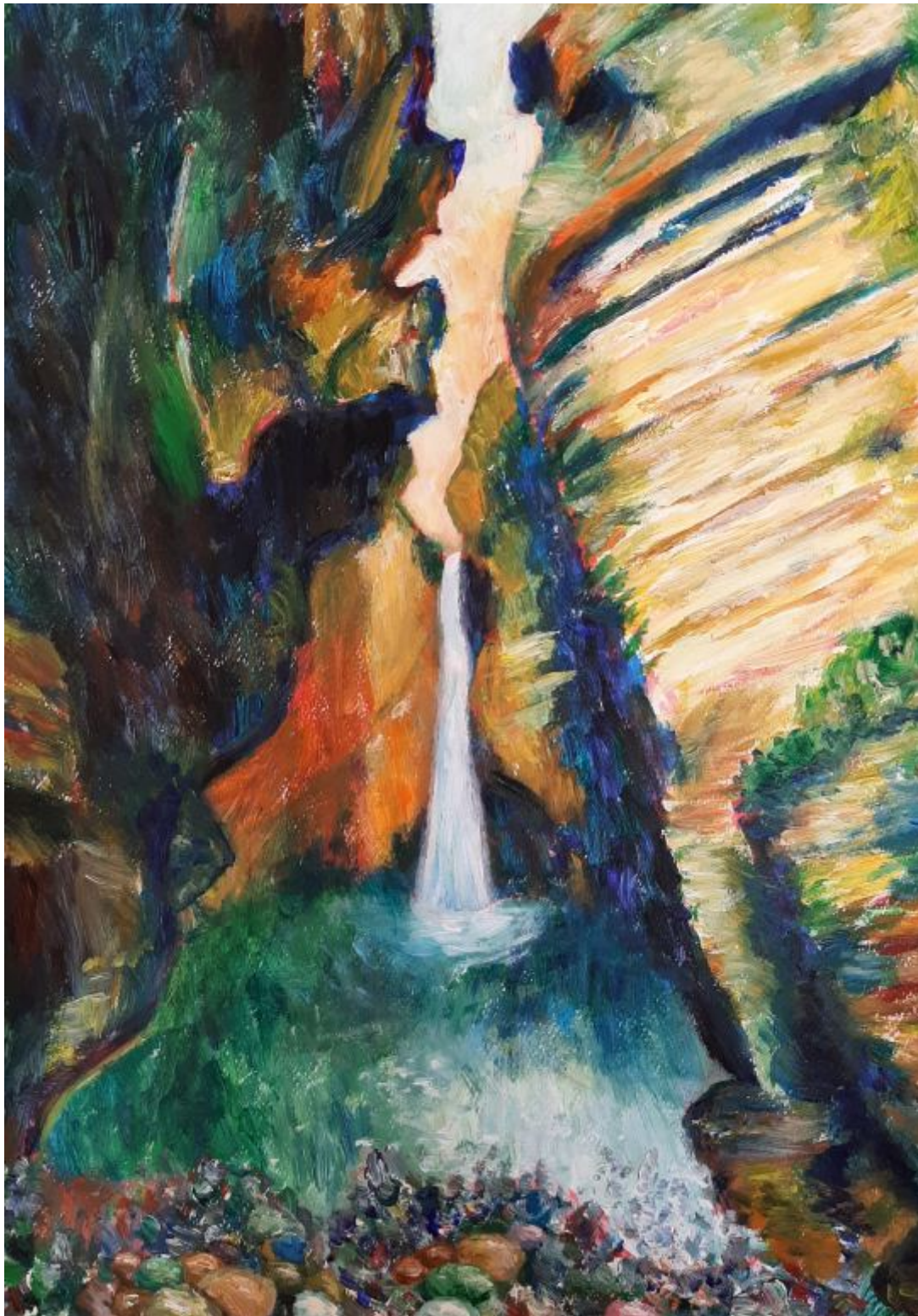
Tretje mesto

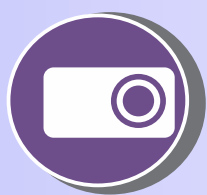
Ime in priimek: **Ada Lozar**

Naslov dela: Soteska življenja

Letnik in šola: 2. letnik, Srednja šola Črnomelj

Mentor/-ica: Gordana Popovič Lozar

Fotografski natečaj

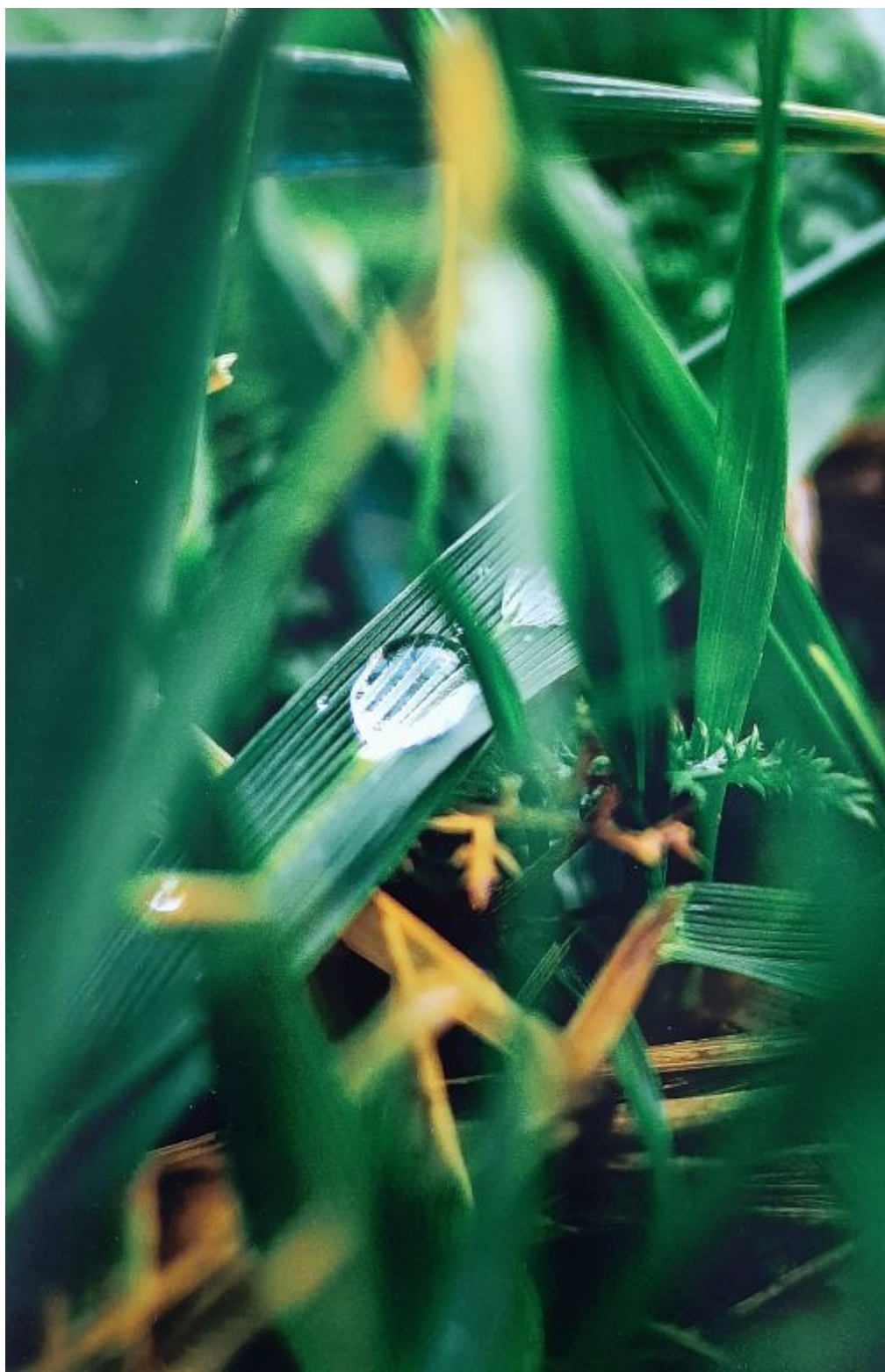
Prvo mesto

Ime in priimek: **Gašper Ivanšek**

Naslov dela: Kapljice

Razred in šola: 9. razred, OŠ Brežice

Mentor/-ica: Bojana Mavri Pavlič

Drugo mesto

Ime in priimek: **Nik Čemažar**

Naslov dela: V skrbi za življenje

Razred in šola: 9. razred, OŠ Frana Kranjca

Mentor/-ica: Tanja Remih

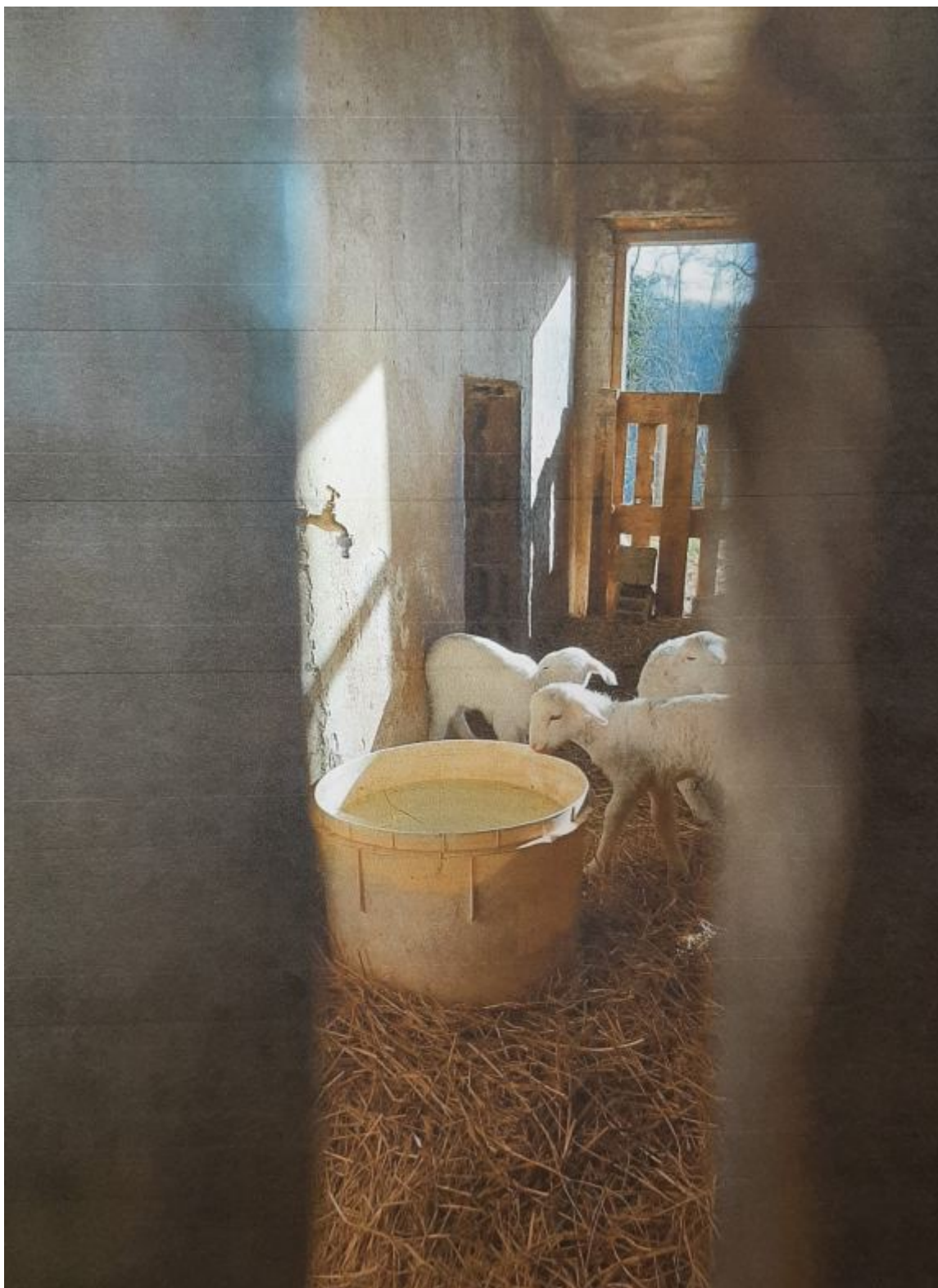
Tretje mesto

Ime in priimek: **Polona Fideršek**

Naslov dela: Življenje

Razred in šola: 9. razred, OŠ Žetale

Mentor/-ica: Ana Bedenik

Prvo mesto

Ime in priimek: **Špela Gregorc**

Naslov dela: Izhlapevanje življenja

Letnik in šola: 2. letnik, Srednja šola za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo Ljubljana

Mentor/-ica: prof. Petra Čalič

Drugo mesto

Ime in priimek: **Matic Benda**

Naslov dela: Pijem pri izviru

Letnik in šola: 2. letnik, Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik

Mentor/-ica: Janez Klemenčič

Tretje mesto

Ime in priimek: **Ela Pori**

Naslov dela: Ne maži si rok z vodo

Letnik in šola: 2. letnik, Gimnazija Celje - Center

Mentor/-ica: mag. Andreja Džakušič

Video natečaj

Prvo mesto

Ime in priimek: **Tjaša Ržen in Neli Knez**

Naslov dela: Voda ni za igro!

Razred in šola: 8. razred,

OŠ Antona Aškerca Rimske Toplice

Mentor/-ica: Jasmina Oblak

<https://www.youtube.com/watch?v=D4y8PO6sxlq>

Drugo mesto

Ime in priimek: **Lin Čadež**

Naslov dela: Modro zlato

Razred in šola: 9. razred, OŠ Cerkno

Mentor/-ica: Anica Svetik

<https://www.youtube.com/watch?v=L1MjvY5wEgk>

Tretje mesto

Ime in priimek: **Klara Zwölf**

Naslov dela: Voda in mi

Razred in šola: 8. razred,

OŠ Jožeta Krajca Rakek

Mentor/-ica: Maruša Nared

<https://www.youtube.com/watch?v=Xd7HqtHE5AM>

Prvo mesto

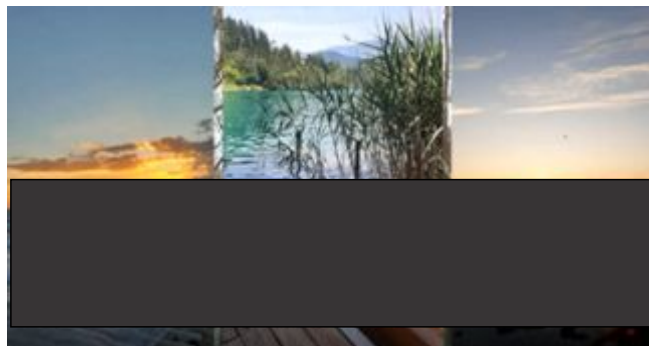
Ime in priimek: **Lisa Elizabeth Strouken, Pia Maruša Pulko in Klara Kropec**

Naslov dela: Zmanjšajmo vodni odtis

za zeleno prihodnost

Letnik in šola: 4. letnik, Gimnazija Ptuj

Mentor/-ica: Vida Vidovič

<https://www.youtube.com/watch?v=4n9dFnFV7aQ>

Drugo mesto

Ime in priimek: **Tjaša Safran, Aiken Maja Dobaj in Nika Zupančič**

Naslov dela: Voda

Letnik in šola: 3. letnik,

Gimnazija Celje - Center

Mentor/-ica: Nataša Grobelnik in Petra Lajlar

<https://www.youtube.com/watch?v=3g9VcvtLfEQ>

Tretje mesto

Ime in priimek: **Jana Veselič**

Naslov dela: Med kali in štirnami

Letnik in šola: 1. letnik, ŠC Nova Gorica,

Srednja ekonomska in trgovska šola

Mentor/-ica: Zdenka Šfiligoj

<https://www.youtube.com/watch?v=LFbEqTOHJMw>

Internetni natečaj

Komisija je v kategoriji osnovnih šol izbrala eno šolo, ki prejme nagrado na državni ravni:

Ime in priimek: **Žan Luka Jurič, Urban Vozel, Dejan Razpotnik**

Šola: OŠ Toneta Okrogarja Zagorje ob Savi

Mentor/-ica: Tanja Vozelj

<https://brezmodrenizelene01.evropavsoli.si/>

Komisija je v kategoriji srednjih šol izbrala eno šolo, ki prejme nagrado na državni ravni:

Ime in priimek: **Domen Ocepek, Žan Paskal Špan Garibaldi, Rok Vrbetič, Žan Zajc**

Šola: Srednja medijska in grafična šola Ljubljana

Mentor/-ica: Meta Hostnik

<https://brezmodrenizelene02.evropavsoli.si/>